

V tej številki:

Branko Goropevšek (1966–2012)	1
Potek in obseg statističnih meritev o delu slovenskih knjižnic za leto 2011	3
Oljke, sonce in španski temperament	4
DOMFEST	6
Ptujski knjižničarji gostili predstavnike knjižnic in občin mest, ki so pobratena s Ptujem	8
Sofija – Plovdiv – Balchik	9
Spodbujanje upravljanja z znanjem za Evropo	15
Iz Mestne knjižnice Ljubljana v Stolp znanja	27
Batgirl	28
Osnovna šola za ate in mame	30

Branko Goropevšek (1966–2012)

V sredo, 19. septembra 2012, smo se poslovili od direktorja Osrednje knjižnice Celje in prijatelja mag. Branka Goropevška.

Magister Branko Goropevšek, profesor zgodovine in geografije ter bibliotekarski specialist, je bil rojen v Celju, 18. oktobra 1966.

Po uspešno zaključenem študiju leta 1991 se je zaposlil v Osrednji knjižnici Celje, na mestu vodje oddelka za domoznanstvo. Za direktorja OK Celje je bil imenovan leta 2001, to delo pa je opravljal vse do svoje prezgodnje smrti.

Leta 2000 je na Filozofski fakulteti v Ljubljani uspešno zagovarjal magistrsko nalogo in pridobil naziv magister zgodovinskih znanosti. Ker sta mu njegovi veliki poklicni ljubezni, ki sta odločilno zaznamovali njegovo poklicno in življenjsko pot – zgodovina in bibliotekarstvo –, vedno znovala predstavljali izziv, je leta 2009 vpisal doktorski študij, ki bo, žal, ostal nedokončan.

Redki so ljudje s toliko življenjske energije, kot jo je imel Brane, in ki v času, ki nam je odmerjen, storijo toliko.

Branko Goropevšek je v obdobju 2001/2002 bil član sveta COBISS Inštituta za informacijske znanosti, v letu 2002 pa je bil imenovan tudi v Upravni odbor IZUM-a.

Leta 2003 je postal član Strokovnega sveta NUK-a, leta 2005 predsednik Strokovnega sveta Osrednje knjižnice Kranj in leta 2007 predsednik Strokovnega sveta Knjižnice Ivana Potrča Ptuj.

V marcu 2006 je na podlagi odločitve Sveta Savinjske statistične regije bil imenovan v Regionalni razvojni svet Savinjske regije.

Od leta 2007 do leta 2009 je opravljal naloge predsednika Zveze splošnih knjižnic Slovenije, potem pa je bil član Upravnega odbora Združenja splošnih knjižnic.

Kot vodja domoznanskega oddelka v Osrednji knjižnici Celje je vsa leta aktivno sodeloval pri razvoju slovenskega domoznanstva; do leta 1997 kot aktivni član Koordinacije za domoznanstvo pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije, leta 1997 pa je bil izvoljen za prvega predsednika novo ustanovljene Sekcije za domoznanstvo pri krovnem bibliotekarskem združenju. V zadnjih letih je aktivno sodeloval pri organizaciji in izvedbi bibliotekarskih zborovanj, ne samo kot član organizacijskega odbora, ampak tudi kot referent s področja domoznanstva.

Vseskozi je bil aktiven na področju slovenskega zgodovinopisja, saj je bil kot referent povabljen na več simpozijev (pogosto z mednarodno udeležbo) in strokovna posvetovanja s področja zgodovinopisja. Med letoma 1993 in 2000 je bil vključen v znanstveni projekt Zgodovina Severovzhodne Slovenije, zgodovina 1848–1918.

Njegova osebna bibliografija šteje preko 200 bibliografskih enot, znanstvenih in strokovnih člankov, med njimi je tudi šest monografskih del. Vrsto let je kot pisec gesel sodeloval z Enciklopedijo Slovenije in pri Slovenski kroniki 19. in 20. stoletja. Bil je tudi urednik številnih zbornikov in drugih strokovnih publikacij.

V obdobju 1992–1996 je predsedoval Zgodovinskemu društvu v Celju. V tem obdobju sta bila pripravljena dva odmevna mednarodna simpozija, in sicer ob 100-letnici celjskega gimnazijskega vprašanja (1995) in 150-letnici Južne železnice (1996), društvo pa je začelo izdajati tudi revijo Zgodovina za vse.

Med letoma 2002 in 2004 je predsedoval Zvezi zgodovinskih društev Slovenije. V tem obdobju sta bila prav tako pripravljena dva odmevna simpozija, prvi v sodelovanju s SAZU-jem o Dušanu Kermavnerju (2003), drugi pa na temo Ženske v zgodovini (2004).

Poleg publicistične dejavnosti je vsako leto sodeloval tudi pri mladinskem raziskovalnem delu

Mladi za Celje, in sicer kot mentor ter ocenjevalec raziskovalnih nalog. Bil je tudi član Rotary cluba Barbara Celjska.

Branko Goropevšek se je izobraževal tudi v tujini, med letoma 1993 in 1994 je bil v Gradcu kot štipendist štajerske deželne vlade, leta 1995 pa na Dunaju na Avstrijskem inštitutu za vzhodno in jugovzhodno Evropo. Oktobra 1999 je ob pomoči mednarodne organizacije PubliCA Training Placements v berlinski Deželni in mestni knjižnici spoznaval uporabo lokalnih in virtualnih virov v knjižnicah in njihovo razvejano domoznansko dejavnost. Bogato znanje, ki si ga je pridobil, je vpletal v vsakdanje delo knjižnice.

V letu 2010 je kolektivu Osrednje knjižnice Celje pod njegovim vodstvom končno uspela preselitev v obnovljene in dozidane prostore. Priprava in izvedba gradbenih del je od kolektiva in direktorja zahtevala vpetost v vse korake procesa – od iskanja številnih lokacij za Osrednjo knjižnico Celje, začasne selitve na nadomestno lokacijo ter končno nazaj na bregove Savinje.

S svojim delom in vztrajnostjo je bil mag. Branko Goropevšek eden tistih, ki so bili v Celju prepričani, da si mesto zasluži knjižnico, ki bo izpolnjevala vse sodobne standarde, kot jih narekuje knjižničarska stroka, knjižnico po sodobnih standardih, ki bo osrednje kulturno-izobraževalno in družabno središče mesta.

Brane, hvaležni smo ti za tvoje izjemno delo, predvsem na področju zgodovine in knjižničarstva ter za velik strokovni prispevek, pri katerem si uspel ujeti ravnovesje med sporočilom tradicije in izzivi prihodnosti ter v tem ravnovesju dovolil trenutku, da v stavbi in programu celjske knjižnice najde svoje mesto.

Za tabo, dragi Brane, ostaja veliko delo, strnjeno v prekratki življenjski okvir, ostajata pa tudi spomin in ponos, da nam je bilo dano s teboj prehoditi del tvoje bogate poklicne in življenjske poti.

v imenu Združenja splošnih knjižnic
Matjaž Neudauer

OBVESTILA

Koledar prihajajočih srečanj

TUJINA

(izbor za obdobje november - december 2012)

- **1.-3. 11. 2012**, Ankara, Turčija, *ICECCO 2012 - 9th International Conference on Electronics, Computer and Computation*, <http://www.icecco.org/index.php/ICECCO/ICECCO>
- **6.-9. 11. 2012**, Denver, ZDA, *EDUCAUSE 2012 Annual Conference The Best Thinking in higher Ed IT*, <http://www.educause.edu/E2012>
- **7.-8. 11. 2012**, Stellenbosch, Južna Afrika, *Berlin 10 Open Access Conference*, <http://www.berlin10.org/reg.html>
- **11.-15. 11. 2012**, Boston, ZDA, *11th International Semantic Web Conference (ISWC 2012)*, <http://iswc2012.semanticweb.org/>
- **12.-15. 11. 2012**, Taipei, Tajvan, *14th International Conference on Asia-Pacific Digital Libraries (ICADL 2012)*, <http://icadl2012.org/>
- **26.-28. 11. 2012**, Köln, Nemčija, *Semantic Web in Libraries*, <http://swib.org/swib12/>
- **28.-29. 11. 2012**, Pariz, Francija, *ICDIM 2012 : International Conference on Digital Information Management*, <http://www.waset.org/conferences/2012/fr/icdim/>
- **28.-30. 11. 2012**, Zadar, Hrvaška, *16. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji*, <http://public.carnet.hr/akm/index.html>
- **29.-30. 11. 2012**, Rim, Italija, *14th International Conference of Grey Literature 2012: Tracking Innovation thro-*

ugh Grey Literature, <http://www.textrelease.com/gl14callforpapers.html>

- **29.-30. 11. 2012**, Dubaj, Združeni arabski emirati, *2nd International Conference on Information Technology, System & Management (ICITSM 2012)*, <http://www.icitsm.com>
- **30. 11. 2012**, Bruselj, Belgija, *Open Horizons: A Revolution in Open Science*, <http://www.leru.org/index.php/public/extra/open-horizons-a-revolution-in-open-science/>
- **3.-4. 12. 2012**, Luksemburg, Luksemburg, *SMAP 2012, 7th International Workshop on Semantic and Social Media Adaptation and Personalization*, <http://www.smap2012.org/>
- **10.-13. 12. 2012**, Bruselj, Belgija, *IEEE International Conference on Data Mining*, <http://icdm2012.ua.ac.be/>
- **11.-12. 12. 2012**, Firence, Italija, *Cultural Heritage on line - Trusted Digital Repositories & Trusted Professionals*, <http://www.rinascimento-digitale.it/conference2012.phtml>
- **12.-14. 12. 2012**, London, Velika Britanija, *First International Conference on Future Generation Communication Technologies*, <http://www.socio.org.uk/fqct/>
- **17.-19. 12. 2012**, Kolkata, Indija, *Forum for Information Retrieval Evaluation (FIRE)*, <http://www.isical.ac.in/~fire/>
- **23.-27. 12. 2012**, Kairo, Egipt, *The 2012 World Congress on Computer Science and Information Technology, WCSIT'12*, <http://infomesr.org/en/scientific-research/conferences/2012-conferences/72-wcsit12>

Potek in obseg statističnih meritev o delu slovenskih knjižnic za leto 2011

Pri statističnih meritvah o delu slovenskih knjižnic za poročevalsko leto 2011 je sodelovalo skupaj 280 knjižnic, od tega 60 splošnih (od tega 2 zamejski), 75 visokošolskih in 145 specialnih knjižnic. Meritve so se začele 15. 3. 2011 in se uradno končale 31. 3. 2011, ko je Centru za razvoj knjižnic pravilno izpolnjeno Poročilo o delu knjižnice posredovalo skupaj 32 oz. 11,5 % knjižnic, od tega 8 oz. 13,3 % vseh splošnih knjižnic, 7 oz. 9,3 % vseh visokošolskih in 17 oz. 11,7 % vseh specialnih knjižnic. Knjižnicam, ki nam Poročila o delu knjižnice niso poslale v dogovorjenem roku, smo poslali več opominov. S

statističnimi meritvami smo dokončno zaključili 24. maja 2012, ko nam je izpolnjene vprašalnike posredovalo skupaj 241 oz. 86 % knjižnic, od tega 60 oz. vse splošne knjižnic, 75 oz. vse visokošolske knjižnice in 106 oz. 73 % specialnih knjižnic. Pri splošnih in visokošolskih knjižnicah smo zajeli vse poročevalske enote, ki opravljajo knjižnično dejavnost kot javno službo (tudi dve zamejski knjižnici), pri specialnih knjižnicah pa smo zajeli tudi zasebne knjižnice.

Sodelavci Centra za razvoj knjižnic smo v okviru statističnih meritev opravili 458 svetovanj

preko telefona in poslali 450 pojasnilo po elektronski pošti. Opravili smo tudi 205 odklepanj vprašalnikov.

Vsem knjižnicam se za sodelovanje iskreno zahvaljujemo.

Nekaj osnovnih podatkov o naših knjižnicah najdete v spodnji tabeli, več pa na naši spletni strani - <http://bibsist.nuk.uni-lj.si/>.

Damjana Tizaj Marc
Narodna in univerzitetna knjižnica

Preglednica: Slovenske knjižnice v letu 2011

	Nacionalna knjižnica	Visokošolske knjižnice	Specialne knjižnice***	Splošne knjižnice	Šolske knjižnice*
Upravne enote	1	74	145	58	894
Izposojevališča	1	105	176	274	895
Samostojne knjižnice	1	1	0	57	0
Knjižnična zbirka (inv. enote)	2.628.810	4.899.185	3.677.178	10.829.923	9.040.345
Prirast knjižničnega gradiva (inv. enote)	31.375	151.228	83.739	538.474	738.196
Tekoče naročeni naslovi serijskih publikacij	26.868	246.157	47.504	18.758	40.090
Potencialni uporabniki **	2.055.496	104.899	-	2.055.496	312.820
Člani	9.683	131.141	-	498.308	563.606
Izposojene enote	192.957	2.011.255	1.207.076	25.537.098	5.556.564
Zaposleni strokovni delavci (EPZ)	99,00	314,10	204,70	923,70	—
Zaposleni SKUPAJ (EPZ)	142,5	376,70	257,87	1.172,60	—
Nakup gradiva v EUR	817.969	6.854.233	—	8.521.817	4.400.466

Legenda:

- ni zanesljivih podatkov

EPZ ekvivalent polne zaposlenosti

Opombe:

* podatki se nanašajo na leto 2009. Vir podatkov: Statistični urad Republike Slovenije.

** število potencialnih uporabnikov je lahko manjše od števila članov, ista oseba je lahko včlanjena v več knjižnic hkrati.

*** zaradi majhnega števila dobljenih odgovorov so podatki izračunani z upoštevanjem multiplikativnega faktorja.

Oljke, sonce in španski temperament

strokovna izmenjava v univerzitetni knjižnici Univerze v Jaénu, Španija, 9.–13. 7. 2012

Julija 2012 sem preživela teden dni na strokovni izmenjavi pod okriljem fundacije Erasmus¹-mobilnosti zaposlenih. Delovno izmenjavo sem opravila v Univerzitetni knjižnici Univerze v Jaénu (Biblioteca de la Universidad de Jaén - BUJA). Iz izmenjave sem se vrnila navdušena, polna novega strokovnega znanja, novih pogledov in svežih praktičnih izkušenj, ki jih lahko impliciram v svoje vsakodnevno delo.

Jaén, Andaluzija

Ko pomislimo na špansko pokrajino Andaluzijo se nam pred očmi prislikajo slike flamenka, bikoborb in seveda mavrskega duha starih andaluzijskih mest. Andaluzija je avtonomna pokrajina Španije in ima več kot 8 milijonov prebivalcev. Sestavlja jo osem regij, katerih glavna mesta so povečini tudi glavna središča upravnega, kulturno-zgodovinskega in univerzitetnega življenja. Najstarejši univerzi, v Granadi in Sevilji, sta iz 16. stoletja. Andaluzijci so izredno ponosni na svoje korenine, zgodovino in kulturno dediščino.

Slika 1: Regije Andaluzije
(vir: Wikipedia. Andalusie, 2012)

Mesto Jaén, je glavno mesto pokrajine Jaén in je smatrano za svetovno prestolnico oljčnega olja, saj ga obdaja neskončna pokrajina polna oljčnega drevja. Domačini olje imenujejo zlata tekočina, saj je to en izmed glavnih virov njihovega zaslužka. Mesto ima približno 117.000 prebivalcev. Njegovemu staremu središču dominira renesančna katedrala, katera se poteguje za vnos pod UNESCO-vo zaščito.

Slika 2: Renesansna katedrala Marijinega vnebovzetja

Slika 3: Vabilo na bikoborbo

Potek in organizacija izmenjave

Organizacija izmenjave je potekala v skladu s Pravilnikom Univerze na Primorskem o mobilnosti Erasmus. Jeseni 2011 je bila podana uradna prijava za Erasmus izmenjavo. Inštitucija je bila izbrana na podlagi seznama bilateralnih sporazumov mobilnosti nepedagoškega osebja Erasmus/VŽU Univerze na Primorskem Fakultete za vede o zdravju. V Jaén je bil poslan izpolnjen program usposabljanja (»work programme«), ki je bil nato podpisan s strani obeh sodelujočih ustanov. Vanj smo vključili vse cilje, želje in zanimanja, ki bi jih z izmenjavo želeli doseči. Ga. Trinidad Alonso Moya, pomočnica direktorja BUJA-e, je bila nato na licu mesta odgovorna za moje usposabljanje, saj je organizirala vsakodnevni praktičen potek izmenjave v knjižnici.

Univerza v Jaénu

Univerza v Jaénu (Universidad de Jaén - UJA) je nastala leta 1993 z razcepom od Univerze v Baezi. Univerza ima 16.000 študentov. Zaposlenih ima okoli 1000 pedagoških delavcev in 400 ljudi v administrativno-tehničnih službah (v sami univerzitetni knjižnici okoli 50). Univerza združuje tri fakultete, tri visoke šole, dve tehnični visoki šoli in raziskovalni center. V letu 2012 pričakujejo otvoritev nove Medicinske fakultete.

Slika 4: Grb Univerze v Jaénu

1 Program Erasmus (EuRoPeAn Community Action Scheme for the Mobility of University Students) je namenjen sodelovanju in izmenjavam na področju visokošolskega izobraževanja. Erasmus omogoča tudi izmenjave zaposlenih, in sicer mobilnost z namenom poučevanja (STA) ali usposabljanja (STT). V primeru izmenjave z namenom usposabljanja je v enem tednu potrebno opraviti 40 delovnih ur (Univerza na Primorskem. Erasmus, 2012).

Študentje lahko izbirajo med 50-timi dodiplomskimi in 22-timi podiplomskimi študijskimi programi.

Univerza je sestavljena iz dveh kampusov, glavni se razteza v Jaénu, ta je poimenovan Lagunillas, manjši del pa v bližnjih mestih Linares (51 km oddaljen od glavnega mesta province Jaén) in Úbeda (56 km od glavnega mesta Jaén) (Universidad de Jaén, 2012). Univerzitetno središče Lagunillas je postavljeno v slogu sodobnega kampusa, kjer se posamične predavalnice uporabljajo iz strani različnih fakultet. Večina finančnih sredstev za gradnjo kampusa je bilo pridobljenih iz evropskih sredstev.

Univerzitetna knjižnica Univerze v Jaénu

V BUJI so me zelo toplo sprejeli in s svojim sprejemom potrdili pregovorno špansko odprtost in gostoljubnost. V knjižnici so se na moj prihod odlično pripravili in izdelali natančen urnik mojega udejstvovanja pri njih.

Knjižnica ima zelo bogato zbirko, katero tvori 265.780 zvezkov gradiva na različnih medijih. Hkrati nudi dostop do 180.000 naslovov elektronskih knjig. Uporabniki imajo na voljo tudi 4.356 naslovov tiskanih in 19.700 naslovov elektronskih revij. Hkrati lahko brskajo po 97-tih zakupljenih bazah podatkov (Biblioteca de la Universidad de Jaén, 2012). Gradivo je postavljeno po UDK klasifikaciji. Knjižnična zgradba je sestavljena iz štirih nadstropij, vsako nadstropje pa zastopa določeno vejo znanosti. V prvem nadstropju lahko najdemo družboslovne vede, v drugem nadstropju naravoslovne vede in podjetništvo, v tretjem humanistiko, v četrtem nadstropju pa je prost dostop do tiskanih naslovov serijskih publikacij. Knjižnica ima na voljo tudi štiri predavalnice in večje število manjših sejnih sob, ki so namenjene tako skupinskemu delu, študiju kot tudi izobraževanju.

Slika 5: Vhod v knjižnico
(vir: Biblioteca de la Universidad de Jaén's photostream, 2012)

Knjižnica je med letom (od ponedeljka do petka) odprta med 8.30 in 21.30 uro, poleti pa od 9. do 14. ure.

Zaposleni so mi prijazno razkazali tudi posebno umetniško zbirko, na katero so še posebej ponosni. Umetniško zbir-

Slika 6: Eno izmed štirih nadstropij knjižnice
(vir: Biblioteca de la Universidad de Jaén's photostream, 2012)

ko jim je podaril znani španski pravnik in umetnostni kritik ter mecen Cesárea Rodríguez-Aguilera, ki je bil po svojem poreklu iz province Jaén (živel je v Kataloniji, Barceloni). Rodríguez-Aguilera je zapustil svojo zapuščino Univerzi v Jaénu z ustanovitvijo po njem poimenovane fundacije. Raznoliko bogata zbirka vključuje med drugimi tudi dela znanih avtorjev kot so: Pablo Picasso, Joan Miro, Tapies in izvirna besedila Joséja Hierro, Gabriela Celaya in Camila Joséa Cela.

Z vsakodnevno vključenostjo v delo sem vsak dan usposabljanja izvedela nekaj novega o določenem delu bibliotekarske stroke in preživela dan z odgovorno osebo določenega procesa (nabava, tehnična obdelava, menedžment, optimizacija delovnih procesov, periodika, izposoja, upravljanje elektronskih virov, stiki z javnostjo itd). Na ta način sem dodobra spoznala delovanje univerzitetne knjižnice. Srečala sem se tudi z zanimivimi praksami usposabljanja za informacijsko pismenost, uporabo sodobnih informacijskih poti in socialnih omrežij, o nudenju podpore raziskovalcem (ne poznajo sistema kot je slovenski Sicris) in z njihovimi cilji za prihodnost.

5

Zadnji dan mojega obiska je bil organiziran sestanek z vsemi zaposlenimi, ki so sodelovali pri mojem usposabljanju. Za zaključek smo podali naša razmišljanja, pohvale in slabosti. Ta izmenjava medsebojnih mnenj in opazanj se mi je zdela izredno dobra, saj smo se vsi sodelujoči naučili en od drugega nekaj novega.

Univerzitetna knjižnica v Jaénu me je navdušila s svojo dobro organiziranostjo delovnih procesov (za vsak bibliotekarski proces imajo izdelane organigrame procesov in formalizirane obrazce), tehnične podkrepljenosti (uporabnikom so na voljo za dostop do elektronskega gradiva iPadi,

netbooki, itd.) in z novimi inovativnimi rešitvami (»hoja vštric« s tehnično usposobljenimi uporabniki), ki jih poseduje. Mislim, da je s svojim inovativnim rešitvami lahko za zgled marsikateri knjižnici v Evropi.

Zaključek

Erasmus izmenjave se mi zdijo zelo kvalitetni način izobraževanja »širine« duha in misli zaposlenih, saj ti lahko svoje delo primerjajo z delom drugod, spoznajo novo kulturo, navežejo profesionalne kontakte in nato ustvarjajo socialne mreže ter posledično celotno »izkušnjo« prenesejo v vsakodnevni delovni proces.

Dobre prakse lahko na ta način pridobivajo na dodani vrednosti, saj jim zaposleni pogosto ob

njihovi implementaciji dodajajo še svoje dodatne inovativne izboljšave.

Tudi zato verjamem, da bi se morali zaposleni v vseh vrstah slovenskih knjižnic udeleževati tovrstnih ali podobnih izmenjav. Takšne izmenjave izkušenj in znanja nam ponujajo možnost, da se en od drugega učimo in poskušamo na področju bibliotekarstva zajemati veter v ista jadra skupne enotne evropske barke. Saj ne nazadnje imamo vsi bibliotekarji v Evropi podoben cilj in željo, in to je zadovoljnega uporabnika.

Martina Kocbek

Univerza na Primorskem, Fakulteta za vede o zdravju
martina.kocbek@fvz.upr.si

Viri:

Biblioteca de la Univerdisad de Jaén. Services. (2012). Pridobljeno 29. 8. 2012 s spletne strani: <http://www10.ujaen.es/conocenos/servicios-unidades/biblio/conocenos/sedeJaen>
Biblioteca de la Universidad de Jaén's photostream. (2012). Pridobljeno 29. 8. 2012 s spletne strani: <http://www.flickr.com/photos/biblioteca/>
European Commision. Education & Training. Erasmus. (2012). Pridobljeno 29. 8. 2012 s spletne strani: http://ec.europa.eu/education/erasmus/doc3035_en.htm
Universidad de la Jaén. Informacion. (2012). Pridobljeno 29. 8. 2012 s spletne strani: <http://www.ujaen.es/home/informacion.html>
Univerza na Primorskem. Erasmus. (2012). Pridobljeno 29. 8. 2012 s spletne strani: <http://www.upr.si/mednarodno-sodelovanje/mobilnost/mednarodna-mobilnost/erasmus/>
Wikipedia. Andalusie. (2012). Pridobljeno 29. 8. 2012 s spletne strani: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Andalusie>
Wikipedia. Cesáreo Rodríguez-Aguilera Conde. (2012). Pridobljeno 29. 8. 2012 s spletne strani: http://es.wikipedia.org/wiki/Ces%C3%A1reo_Rodr%C3%ADguez-Aguilera
Wikipedia. University of Jaén. (2012). Pridobljeno 29. 8. 2012 s spletne strani: http://en.wikipedia.org/wiki/University_of_Ja%C3%A9n

POROČILA

DOMFEST

2. festival domoznanstva v Koroški osrednji knjižnici na Ravnah na Koroškem

V Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika na Ravnah je 21. 9. 2012 potekal DOMFEST – 2. festival domoznanstva z naslovom Domoznanski knjižnični depoji v Sloveniji. Celodnevna posveta se je udeležilo okoli petdeset knjižničarjev in bibliotekarjev iz celotne Slovenije.

Zbirke domoznanskega gradiva spadajo v slovensko kulturno dediščino, ki jo je potrebno varovati, zaščititi ter ohraniti za prihodnje rodove. Knjižnice in zaposleni v domoznanskih

oddelkih namenjajo velik pou-darek zaščiti in varstvu lokalnih dragocenosti. Iz njih črpajo sedanji rodovi in poskrbeti moramo, da bodo ohranjeni tudi za bodoče rodove.

Na domfestu, prazniku domoznancev in vseh knjižničarjev, ki skrbijo za ohranjanje kulturne dediščine svojega kraja, so lahko po uvodnih referatih **Milene Bon**, koordinatorice izvajanja

posebnih nalog OOK iz NUK-a, ter mag. **Petra Štoke**, predsednika sekcije za domoznanstvo in kulturno dediščino pri ZBDS, prisluhnili predavanju mag.

Slika 1: Z leve: Simona Šuler Pandev, mag. Irena Oder, mag. Martina Piko Rustia

Slika 2: Folklorna skupina Anzej Panzej iz OŠ Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem

Slika 3: Udeleženci Domfesta

Martine Piko Rustia, vodje Slovenskega inštituta Urban Jarnik iz Celovca, o materialnem stanju depojev na avstrijskem Koroškem. Stanje ni zavidljivo in izražena je bila potreba po večjem udejstvovanju in premikih na tem področju.

Predstavljena je bila publikacija oz. zbornik Materialno varovanje knjižničnega domoznanskega gradiva v Sloveniji, plod dveletnega dela vseh sodelujočih območnih knjižnic in Univerzitetne knjižnice Maribor.

Glavna urednica zbornika in gonilna sila projekta, dr. **Jedert Vodopivec Tomažič**, vodja Centra za konserviranje in restavriranje Arhiva Republike Slovenije, je povzela in predstavila materialno stanje domoznanskih depojev osrednjih območnih knjižnic v Sloveniji in Univerzitetne knjižnice Maribor.

Ocena stanja domoznanskih depojev nakazuje, kako v bodoče skrbeti za gradivo in depoje v knjižnici, kaj je urejeno dobro in kaj bi bilo v prihodnje lahko storjeno za še boljše pogoje in ustreznejše hranjenje gradiva za poznejše rodove. Knjižnice lahko to raziskavo s pridom uporabijo tudi pri financirjih za strokovno utemeljevanje stanja v posamezni knjižnici.

Simona Šuler Pandev, koordinatorica za domoznanstvo v ravenki knjižnici, je predstavila stanje depojev v Koroški osrednji knjižnici na Ravnah. Teoretični del je bil podkrepjen z ogledom domoznanskih depojev in celotne knjižnice.

Strokovni program so popestrili s kulturnim nastopom »bukovnika« Jožeta Boštjana, ljudsko pevko Cvetko Kramber-

ger ter folklorno skupino Anzej Panzej iz Osnovne šole Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem, pod vodstvom profesorice Tanje Mavrel. Predstavili so fenomen bukovništva na Koroškem, otroci pa so s svojim pristrčnim in spontanim nastopom udeležencem približali življenje in folkloro na Koroškem.

V poznem popoldanskem času so se udeleženci z avtobusom popeljali pod Peco v Črni na Koroškem, profesor zgodovine in geografije Štefan Keber pa je pripravil nepozabno strokovno vodenje s predstavitvijo zgodovine in sedanosti Mežiške doline.

Z udeležbo in organizacijo so bili udeleženci zadovoljni in so že razmišljali o naslednjem dogodku čez dve leti – 3. Domfestu.

Organizatorji dogodka so bili Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem in Center za razvoj knjižnic pri NUK-u.

Simona Šuler Pandev
Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem
simona.suler-pandev@rav.sik.si

Slika 4: Na popoldanski strokovni ekskurziji v Podpeci

Ptujski knjižničarji gostili predstavnike knjižnic in občin mest, ki so pobratena s Ptujem

V času od 6. do 9. septembra 2012 je pod naslovom *Knjižnice pobratenih mest in njihovo medkulturno sodelovanje v Knjižnici Ivana Potrča Ptuj* potekalo strokovno srečanje knjižničarjev iz knjižnic mest, ki so pobratena s Ptujem.

Projekt Knjižnice pobratenih mest in njihovo medkulturno sodelovanje je prvi čezmejni projekt Knjižnice Ivana Potrča Ptuj. V njem je ptujska knjižnica sodelovala s knjižnico Sveti Sava iz Arandelovca iz Srbije, Mestno knjižnico iz Banske Štiavnice iz Slovaške, Mestno knjižnico George Sand iz Saint-Cyr-sur-Loira iz Francije, Narodno knjižnico Grigor Prličev iz Ohrida iz Makedonije, Mestno knjižnico iz Burghausna iz Nemčije in Mestno knjižnico in čitalnico Metel Ožegović iz Varaždina iz Hrvaške. Prav različnost mest na številnih področjih je največje bogastvo projekta. Različnost je tista, ki jo moramo upoštevati kot pomemben dejavnik sodelovanja, predvsem pa bogatenja svojih poklicnih in osebnih izkušenj.

Iz ideje, ki se je porodila leta 2010, so začeli nastajati obrisi, ti so prerasli v vsebino, po obiskih knjižnic, ki smo jih zaposleni v ptujski knjižnici opravili marca in aprila letos, pa dobili tudi konkretno podobo. Projekt, sofinanciran v okviru projekta Evropska prestolnica kulture – Maribor 2012, partnersko mesto Ptuj, je pomenil vrnitev h koreninam, k idejam začetnikov Evropske prestolnice kulture Meline Mercouri in Jacka Langa. Vrnitev k poudarjanju kulturnih raznolikosti držav, spodbujanju medsebojnega razumevan-

Slika 2: Pozdravni nagovor mag. Matjaža Neudauerja (foto: Langerholc)

ja državljanov, vračanje k razvijanju pripadnosti isti družini, k skupnim koreninam in skupnim ambicijam in h kulturi kot povezovalki različnih narodov.

Slovesna otvoritev srečanja je potekala na dvorišču ptujske knjižnice 6. septembra 2012 zvečer in je bila uvod v štiridnevno strokovno srečanje in druženje knjižničarjev pobratenih mest, v okviru katerega smo izmenjali strokovne izkušnje ter spoznavali Ptuj in njegovo okolico.

Preko 200 zbranih gostov so nagovorili mag. **Matjaž Neudauer**, direktor Knjižnice Ivana Potrča Ptuj, dr. **Božo Cerar**, državni sekretar na Ministrstvu za zunanje zadeve, ter župan Mestne občine Ptuj dr. **Štefan Čelan**. V bogatem kulturnem programu so v glasbenem delu sodelovali številni umetniki, kot so operni pevec **Alfonz Kodrič**, skupina **Cantilena** ter priznani slovenski igralci, vsi Ptujčani. **Igor Samobor**, **Helena Peršuh**, **Vojko Belšak** in **Nešo Tokalič** so brali leposlovna besedila, ki so jih za to priložnost izbrali knjižničarji knjižnic pobratenih mest. V želji približati jezikovno raznolikost so igralci besedila interpretirali v jezikih držav, iz katerih prihajajo partnerske knjižnice.

Po končanem kulturnem programu so mag. Matjaž Neudauer, dr. Božo Cerar in dr. Štefan Čelan odprli zanimivo razstavo, na kateri so bila predstavljena sodelujoča mesta in njihove knjižnice. Partnerska mesta so skozi oči knjižničark in knjižničarjev zažarela v novi podobi, kot kulturna

Slika 1: Utrinek s strokovnega posveta (foto: Arhiv KIP)

Slika 3: Ogled Minoritske knjižnice (foto: Arhiv KIP)

središča lokalnih skupnosti in gibalo njihovega razvoja.

Ob tej priložnosti je bila predstavljena tudi monografija z naslovom *Knjižnični kalejdoskop*, ki je bila izdana v nakladi 800 izvodov. Simbolični naslov *Knjižnični kalejdoskop* smo izbrali zato, ker lahko bralci v različnih deželah knjigo vzamejo v roke in jo berejo, saj so besedila tako v izvirnih jezikih dežel, iz katerih so knjižnice, kot v angleščini in seveda slovenščini. Barvni stekleni drobci v kalejdoskopu predstavljajo sodelujoče knjižnice, toda drobcev je več kot sedem. Zato se bomo partnerske knjižnice v naslednjih letih trudile, da sodelovanje razširimo tudi na knjižnice mest, ki so pobratena z mesti, katera sodelujemo v projektu danes.

Monografija ponuja nekaj statističnih podatkov o knjižnicah, ponuja pa tudi vpogled v njihov nas-

tanek in razvoj do današnjih dni. Prav vpetost knjižnic v lokalno okolje in njihova vloga, ki jo v posameznem mestu imajo, je bistvena za razvoj mest, znanja za vse generacije in je jamstvo razvoja knjižnic in knjižničarstva v okolju, kjer knjižnice delujemo, pa tudi širše.

V okviru strokovnega srečanja smo našim gostom predstavili znamenitosti Ptuja in njegove okolice. Ogledali smo si Minoritsko knjižnico, znamenito Ptujsko klet in dragocene zbirke na ptujskem gradu. Obiskali smo Puhov muzej v Sakušaku pri Juršincih, se seznanili z življenjem in delom tega našega pomembnega rojaka, ki je revolucionarno spremenil avtomobilsko industrijo v svetu. Sprejel sta nas tudi župana Mestne občine Ptuj dr. Štefan Čelan in Občine Juršinci Alojz Kaučič.

Vloge, ki jo ima projekt pri promociji knjig, knjižnic in knjižničarstva, morda danes še ne dojemamo v celoti, zagotovo pa se bo pokazala sčasoma, zazrta naprej v razvoj delovanja knjižnic v posameznih okoljih, odprta za sodelovanje za vse, ki se bodo v bodočnosti projektu pridružili.

Uspešno izpeljan projekt Knjižnice pobratenih mest in njihovo medkulturno sodelovanje je dokaz, kaj lahko nastane, če ljudem ponudiš dlan, brez pogojev, pričakovanj ali zadržkov, če jim ponudiš sodelovanje in prijateljstvo.

Matjaž Neudauer
Knjižnica Ivana Potrča Ptuj

POROČILA

Sofija – Plovdiv – Balchik

Če ste brali prispevek o študijskem obisku v Varšavi iz province Mazovije na Poljskem, se verjetno spomnite, da sem napovedala prispevek o obisku v Bolgariji. Na študijskem obisku smo si udeleženci obljubili, kot je že običajno ob takih srečanjih, da bomo stike obdržali tudi vnaprej. Ponavadi se na take obljube pozabi, zato sem bila presenečena, ko sem čez kakšen mesec dobila povabilo bolgarske kolegice Stefke, naj

jo obiščem. Takoj sem se strinjala z njenim predlogom in se v najtopplejšem mesecu leta odpravila v Bolgarijo.

V Bolgarijo sem pripotovala z letalom, in sicer v glavno mesto, kjer me je pričakala kolegica hčerka Kristina in mi predstavila zgodovino Sofije ter me popeljala po mestu, kjer sva si ogledovali znamenitosti in tudi naredili nekaj posnetkov.

Sofija in knjižnica Sv. Cirila in Metoda

Kristina mi je predstavljala znamenitosti v središču mesta in hkrati razlagala njihove značilnosti in zgodovino prestolnice, ki jo beležijo od leta 1879, po tem ko je Bolgarija postala avtonomna. Bolgarija je bila pred tem del Otomanskega imperija. Samostojna kneževina je postala 3. marca 1878. Sprejeli so ustavo, za prestolnico so izbrali mesto Sofijo, ki se je

prej imenovala Sredec, kar pomeni »na sredi«. Tedaj je bila majhna vasica, katere površina in število prebivalstva sta se kmalu zelo povečala. Pogled iz mesta proti južni strani mesta prikaže gorovje Vitosha, ki je nastalo kot posledica vulkanske aktivnosti. Najvišji vrh Cherni Vruh je visok toliko kot naša najnižja izmed Rink, Mala Rinka, in je eden izmed 10 vrhov nad 2000 m. Gorovje je 19 km dolg in 17 km široko.

S Kristino sva se sprehodili po centru mesta, ki ga označuje široka paleta stilov, včasih kar težko združljiva: od krščanske arhitekture, bolgarskega neoklasicizma do realsocialističnega stila. Veliko zgradb v centru mesta je bilo poškodovanih med drugo svetovno vojno. V petdesetih letih so bile obnovljene oz. na novo zgrajene. V nekdanjem domu komunistične partije je bolgarski parlament. Objekt se imenuje Largo, zgrajen v realsocialističnem stilu. Danes velja za enega od glavnih primerov socialistične arhitekture klasicizma v jugovzhodni Evropi in je ena glavnih znamenitosti v Sofiji. Parlament sestavljajo stavba nekdanjega sedeža bolgarske komunistične partije, ki se sedaj uporablja za državni zbor, ter dve stranski zgradbi: Svet ministrov Bolgarija in predsedniška palača. Na dvorišču predsedniške palače me je presenetila majhna skromna okrogla stara stavba - najstarejša stavba v Sofiji, zgodnje krščanska cerkev sv. Georgij iz 4. st. pr. n. št. Cerkev se imenuje zaradi svoje značilne oblike rotunda.

Od skromne zgodnjekrščanske cerkve sva se napotili k eni največjih vzhodnih pravoslavni

katedral na svetu, ki je tudi en od simbolov Sofije. Zgrajena v neobizantinskem slogu služi kot stolna cerkev bolgarskega patriarha. Katedrala se razprostira na površini 3.170 kvadratnih metrov in lahko sprejme do 10.000 ljudi. Gradili so jo med letoma 1882 in 1912.

Ime je dobila po Aleksandru Nevskem, ruskem princu, posvečena pa je ruskim vojakom, ki so umrli med rusko-turško vojno (leta 1877-1878), zaradi katere je bila Bolgarija osvobodjena vladavine Otomanskega cesarstva.

Približno kilometer oddaljeno od cerkve (napotiti se je potrebno čez glavno ulico centra, Bulevar Tsar Osvoboditel) je Narodno gledališče Ivan Vazov, bolgarsko nacionalno gledališče, pa tudi najstarejše in najbolj uveljavljeno gledališče v državi. Ustanovljeno je bilo leta 1904. Prvotno je bilo imenovano narodno gledališče, a preden so ga leta 1962 poimenovali po znamenitem pisatelju Ivan Vazov, je nosil tudi druga imena. Zgrajen je v neoklasicističnem slogu, zasnovala sta ga znamenita dunajska arhitekta gledališč Hermann Helmer in Ferdinand Fellner. Zgradba je bila končana 1906 in začela obratovati 1907, leta 1923 je bila poškodovana in obnovljena 1929, poškodovana ponovno med vojno, obnovljena 1945, obnovi sta potekali še v letih 1971-1975 in 2006. Gledališče ima 750 sedežev.

Pohajkovanje po mestu je bilo zelo utrudljivo, posebej zaradi

Slika 1: Nacionalna knjižnica sv. Cirila in Metoda v Sofiji

vročine. Ko sva se utrudili, sva se ustavili v parku Borison gardina, v bližini katerega se nahaja Orlov most, ki je dobil ime po štirih kipih orlov. Orlov most je stičišče ceste, ki pride z vzhoda in cesto, ki pelje v središče meta. Most je leta 1891 zgradil češki arhitekt Vaclav Prošek. V mestu je zanimiv tudi spomenik Johna Vincenta Atanasoffa, izumitelja prvega avtomatskega elektronskega digitalnega računalnika. Atanasoff je bil sin bolgarskega priseljenca, zato Bolgari nanj zelo ponosni. Njegov spomenik zelo radi pokažejo.

Nacionalna knjižnica Sv. Cirila in Metoda

Prav tako v centru – na isti strani ulice Tsar Osvoboditel kot katedrala Aleksandar Nevski – se nahaja nacionalna knjižnica Sv. Cirila in Metoda (Slika 1), ki je največja knjižnica in najstarejša kulturna ustanova v državi. Knjižnica je bila ustanovljena leta 1878. Leta 1953 se je preselila v novo stavbo na cesti Vasilija Levskega. Zgrajena je v neoklasicističnem slogu. Knjižnica nudi, kot edina v Bolgariji, katalog COBISS/Opac za bolgarske tiske, ki vsebuje 820.000 bibliografskih zapisov. Za tuje tiske uporabljajo katalog ISIS. Od leta 2006 digitali-

zirajo nacionalno kulturno dediščino, kot so rokopisi, stare tiskane knjige, neobjavljeni dokumenti iz Zgodovinskega arhiva, portreti, fotografije, grafike in kartografske izdaje in bolgarski časopisi od 1884-1944. Digitalizirali so preko 230.000 enot, ki so dosegljive online.

Knjižnica ima dolgo tradicijo publiciranja. Prve izdaje so bili katalogi rokopisov in starih tiskanih knjig, tiskani katalogi, izdaje nacionalne bibliografije in letopis javne knjižnice 1903 – 1930. Po letu 1944 so izdajali revije in knjige; od leta 1994 do 2005 so izdali 95 knjig. Leta 1953 so izdali prvo številko revije Bibliotekar (1953-1992). Danes izdaja knjižnica revijo Biblioteka, kjer so objavljeni članki, ki odražajo razvoj bolgarskega in mednarodnega knjižničarstva, bibliografije, znanstvene informacije in bibliologije. Knjižnica izdaja nacionalno bibliografijo, raziskovalne članke s področja LIS, revije, letopise, bibliografije, monografije s področja zgodovine, kulture in literature, ki temeljijo na virih dokumentov iz arhivov nacionalne knjižnice.

V prostorih knjižnice prirejajo številne razstave. V času obiska je bila na ogled razstava Vasilija Levskega. Levski je najbolj znana osebnost 19. st., imenovali so ga apostol svobode. Bil je župnik, ustanovitelj, ideolog in voditelj revolucije za osvoboditev Bolgarije izpod otomanske dominacije. Ustanovil je organizacijo, ki jo je razširil po celi državi. Šlo je za skrivne komiteje, ki so pripravljali vstajo zoper Otomane. Ko je ustanavljal te odbore, je potoval po deželi. Žal je bil izdan, tako so

ga leta 1873 ujeli Turki in obesili. Vstaja se je nato zgodila 3 leta kasneje, leta 1876. Gre za znano Aprilsko vstajo, ki je povzročila resno krizo Turškega imperija in vojno leta 1877. Trajala je do leta 1879, ko je bila Bolgarija osvobodjena. Vasilij Levski je torej najbolj poznana in tudi najbolj ljubljena oseba v Bolgariji¹.

Razstava je bila lepo pripravljena, tako da so razmišljali, da bi jo po zaključenem razstavljanju v nacionalni knjižnici preselili tudi v druge knjižnice, kot je nacionalna knjižnica v Plovdivu. Še preden so se dogovorili za razstavo je mene pot že vodila tja.

Plovdiv in knjižnica Ivan Vazov

Kristina je ostal v Sofiji, jaz pa sem se odpeljala z avtobusom v 130 km oddaljen Plovdiv. Potovanje je trajalo 2 uri, pot je vodila skozi nenaseljene kraje, naselja se začnejo nizati šele v bližini Plovdiva. Na avtobusni postaji me je pričakala gostiteljica Stefka. Bili sva zelo veseli, da se ponovno vidiva. Gostila me je na svojem domu in mi pokazala nekatere znamenitosti tega antičnega mesta, ki je eno najstarejših mest, ne samo v Bolgariji, temveč v Evropi.

Mesto se je večkrat preimenovalo. Nosilo je različne nazive, kot so tračanski Eumolpia, latinski Trimontium in grški Philippopolis. Nahaja se na obrežju reke Maritse. Mesto je neprekinjeno naseljeno od 6. st. pr. n.št., danes šteje okoli 300.000 prebivalcev in se razprostira na 7 gričih. Eden izmed njih je Nebet Tepe, priljubljeno zbirališče mladih. Na griču so razvali-

Slika 2: Stadion Philopopolis

ne trdnjave iz obdobja Trakije, t.j. izpred 1000 let, antične dežele na ozemlju Bolgarije, Grčije in Turčije. Največji znamenitosti mesta sta iz antičnega obdobja, t.j. antični stadion in amfiteater. Stadion je bil zgrajen v začetku 2. stoletja v času cesarja Hadrijana, v času, ko se je mesto imenovalo Philippopolis. Stadion se nahaja v severnem delu mesta med gričema Taksim Tepe in Sahat Tepe. Objekt, približno 240 metrov dolg in 50 metrov širok, je sprejel do 30.000 gledalcev. Leta 1995 je bil razglašen za nacionalno kulturno vrednost. Stadion se nahaja na trgu Dzhumaya, kjer je tudi džamija iz 15. oz. 16. st., v antičnih časih pa se je stadion nahajal še vzdolž današnje ulice za pešce, imenovane Knyaz Aleksandar I (Slika 2).

V starem mestnem jedru med gričema Dzhambaz in Maksim Tepe je tudi v ohranjen rimsko gledališče, ki je bilo zgrajeno pod vladavino cesarja Trajana v 2. st. Gledališče ima 14 vrst sedežev in je razdeljeno na dva dela. V poletnih mesecih ga uporabljajo za predstave. Objekt je eno najbolj ohranjenih rimskih gledališč na svetu. Gledališče je prilagojeno sodobnemu kulturnemu življenju in lahko sprejme okoli 500 gledalcev (Slika 3).

1 Več o razstavi na: <http://www.nationallibrary.bg/cgi-bin/e-cms/vis/vis.pl?s=001&p=0155&q=>.

Slika 3: Rimsko gledališče

Z griča Nebet Tepe je vidna najvišja točka v Plovdivu grič Bonardzhik, kjer stoji kip Aljoše, spomenik sovjetskega vojaka. Zgrajen je bil med letoma 1955 in 1956 ter obeležuje osvoboditev sovjetske vojske izpod nacistov. V začetku 90-ih so nameravali spomenik podreti, a so se kasneje na podlagi mnenja, da je simptomatičen za mesto, odločili, da spomenik pustijo na mestu.

Na griču Timontizium se nahaja Stari Plovdiv (Slika 4), to je predel mesta iz 18. in 19. st. kjer vidite hiše, zgrajene v stilu arhitekture preporoda, obdobja, ko so se osvobodili izpod jarma. Za staro mesto so značilne lepe hiše z velikimi okni in težkimi hrastovimi vrati, s tlakovanimi stezami in mirnimi zelenimi dvorišči, na katerih so marmorne fontane. Vsaka hiša ima svoj slog in vzdušje.

Slika 4: Stari Plovdiv

Vazov, ki je danes druga največja knjižnica v državi. Ime nosi po slavnem pisatelju Ivan Vazovu (1850-1921), ki je v mestu živel 5 let in v tem obdobju ustvaril nekaj najboljših del.

Knjižnica Ivan Vazov v Plovdivu (slika 5)

Štefka je zaposlena v knjižnici in dela v metodološkem oddelku in je zelo aktivna pri usposabljanju tako knjižničarjev kot občanov. Po mojem odhodu je nudila tečaj za občane v Kazanlaku, mestu, ki je od Plovdiva oddaljeno okoli 140 km in ima 47.000 prebivalcev. Kazanlak slovi po industriji rožnega olja. V njegovi bližini se nahaja področje, imenovano Rozova dolina. Rožno olje prodajajo kot parfem v ličnih lesenih posodih, in predstavlja eno pomembnih spominkov iz Bolgarije. Štefka je povedala, da ves svoj dopust nameni za izobraževanje, saj si tako izboljšuje finančni položaj, ker dobiva zelo nizek dohodek. Izobraževanje financira fundacija Bill & Melinda Gates, o kateri boste malo več zvedeli v nadaljevanju.

Oglasili sva se tudi v knjižnici, kjer je predstavila delo na oddelkih, me seznanila s sodelavci in direktorjem. Še dobro, da sem prinesla s seboj kar nekaj darilc, da sem jih lahko podarila zaposlenim.

Slika 5: Narodna knjižnica Ivan Vazov

Knjižnica Ivan Vazov je 130 let po ustanovitvi velik kulturni in informacijski center, ki gradi na tradiciji uglednih ustanoviteljev. Pomembno prispeva k ohranjanju bolgarske kulturne in zgodovinske dediščine, saj nudi bogat arhiv bolgarskega tiska, rokopisov in literature, številne dragocene izdaje, bibliografske redkosti ter tuje knjige, ki opisujejo Bolgarijo.

Knjižnica se je dolgo borila s prostorsko stisko. Do leta 1956 je bil na voljo en sam objekt, potem pa so začeli pridobivati dodatne prostore za skladiščenje knjig in oddelke za izposajo. Leta 1974 so knjižnico preselili v novo, sodobno stavbo, ki je bila zgrajena prav za ta namen. To je omogočilo koristne spremembe v strukturi in organizaciji knjižnične dejavnosti, na voljo so dobili tudi več prostorov za uporabnike. Moderna struktura in organizacija zadovoljuje spreminjajoče informacijske potrebe uporabnikov. Knjižnica je dobila veliko površine za skladiščenje knjig, na voljo je kar 14 nadstropij, in sedem čitalnic z 200 sedeži. Čitalnice so specializirane po znanstvenih področjih. V vsaki čitalnici so uporabnikom na voljo svetovalci.

Knjižnica hrani bogato zbirko 1.400.000 enot raznovrstnega

12

V mestu je več univerz in drugih visokošolskih ustanov. Največja je Univerza v Plovdivu s 13.000 študenti, imajo tudi Medicinsko univerzo, ki prejme 2.600 študentov. V mestu najdete tudi kmetijsko univerzo, akademijo za glasbo in lepe umetnosti, univerzo živilskih tehnologij itd.²

V mestu je bila leta 1879 ustanovljena prva javna knjižnica Nacionalna knjižnica Ivan

² Več o tem na <http://www.plovdivguide.com/> in <http://www.plovdiv.org/>.

gradiva, ki ga nudi tudi preko medknjižnične izposoje. Oddelek za medknjižnično izposajo razvijajo že od leta 1886, danes pa sodelujejo že s 60 knjižnicami iz 14 držav.

Z avtomatizacijo knjižničnih procesov so začeli že leta 1979, ko je njihova ekipa razvila sodoben sistem informacijskih storitev za uporabnike. Lokalno računalniško omrežje v operacijskem sistemu Windows so uvedli leta 1994. Leta 2003 so ga zamenjali z operacijskim sistemom Linux. Zamenjali so računalniško mrežo in povečali število avtomatiziranih. Uvedli so WiFi omrežje v prostorih za uporabnike.

Kulturni program knjižnice vključuje klubske aktivnosti, kino in video predavanja, glasbene in izobraževalne serije, razstave, srečanja z umetniki, pisatelji. Nudijo zbirko več kot 600 bolgarskih in tujih celovečernih filmov za izobraževalne namene. Skrbijo tudi za zbiranje in ponudbo regionalnih študij³.

Metodološki oddelek knjižnice koordinira in planira razvoj knjižničnih storitev v vseh knjižnicah regije, kjer je 190 splošnih, 35 šolskih, 8 visokošolskih in 7 specialnih knjižnic. Oddelek sodeluje s knjižnicami, jim nudi pomoč pri izdelavi statističnih poročil, zanje organizira seminarje in srečanja ter jim omogoča kvalifikacije.

Knjižnica oz. oddelek sodeluje pri projektu Glob@l Libraries – Bulgarija, ki je skupna pobuda bolgarskega Ministrstva za kulturo in programa Združenih

narodov za razvoj, s pomočjo donacije Bill & Melinda Gates Foundation. Namen projekta je večja uporabe knjižnic po vsej državi in pomoč bolgarskim državljanom, da se vključijo v svetovno informacijsko družbo. Program je zasnovan tako, da olajša dostop do informacij, znanja, e-vsebin in storitev v skupnosti preko javnega omrežja bolgarskih knjižnic. Naloga knjižnice je, da nudi izobraževanje za občane in knjižničarje v njihovi regiji. Knjižničarje poučujejo o informacijski in komunikacijski tehnologiji, javnem knjižničnem managementu, modernih knjižničnih storitvah, o sodelovanju s skupnostjo in uporabniki, zbiranju sredstev in pripravi projektov ter v uporabi komunikacijskih orodij. Občane uvajajo v osnovno računalniško pismenost, posebne tečaje o tematiki nudijo za občane nad 60 let. Programe v usposabljanju v računalniška znanja razvijajo za ljudi s posebnimi potrebami⁴.

V času mojega obiska je bilo v Plovdivu res vroče, namerili so že omenjenih 40 stopinj. Na ulicah ni bilo ljudi brez obvezne steklenice s tekočino za gašenje žeje. V mestu je tudi več vodnjakov, iz katerih ljudje pijejo ali natočijo vodo. Vroče je bilo tudi ponoči, brez klimatske naprave je bilo zelo težko spati, spanec pa so motili tudi številni ptičji glasovi iz bližnjih parkov.

Plovdivu je sledilo obisk Balchika, kjer je ravno potekala konferenca o bralni pismenosti. Razdalja med njima je okoli 300 km, do Varne, ki je 40 km pred Balchikom, sva s kolegico potovali z vlakom. Med potjo opazu-

Slika 6: Motiv v botaničnem vrtu

ješ številne ogromne površine pšenice, koruze in sončnic. Mimo nas so počasi švigala manjša mesta, takoj ob mestih pa smo videli pastirje z ovcami in kozami.

Balchik in konferenca »Bralna pismenost«

Iz Varne sva se peljali z avtobusom do Balchika, obmorsko mesto in letovišče ob severno zahodni obali Črnega morja. Ime je dobil v času Otomanskega cesarstva. Po osvoboditvi Bolgarije leta 1878, je Balchik postal bogata kmetijska regija, kasneje pa kot turistična destinacija. Po drugi balkanski vojni 1912 je mesto postal del kraljevine Romunije. Pod upravo Romunije je bil Balchik priljubljena poletna rezidenca romunske kraljice Marije. Kraljica je v mestu zgradila botanični vrt. Viri pravijo, da je bilo njeno srce shranjeno v ortodoksni kapeli v botaničnem vrtu do 1950, ko je Balchik prišel pod bolgarsko oblast. Vrt obsega 65.000 m², na njem raste 3.000 redkih in eksotičnih rastlin, ki pripadajo 85 družinam in 200 vrstam. Kompleks združuje staro bolgarski, moldavski, mavretanski in orientalski stil v čudovitem sozvočju. Najbolj znamenite rastline v vrtu so kaktusi, ki rastejo na površini 1.000 m². Bogata zbirka kaktu-

3 Več na: <http://www.libplovdiv.com/index.php?lang=en>.

4 Več na: <http://www.glbulgaria.bg/en/>.

sov je druga največja zbirka na svetu, največja je v Monacu. Botanični vrt je od leta 1955 vključen kot del učnih objektov k univerzi Sofija. Poleg študentov ogleduje vrt več kot pol milijona turistov na poletno sezono⁵ (Slika 6).

Pohajkovanje po botaničnem vrtu je res prijetna sprostitvev. V vrtu imajo na voljo tudi konferenčni prostor, kjer je potekala konferenca o bralni pismenosti.

Konferenca »Bralna pismenost«

Konferenca je bila namenjena učiteljem in drugim strokovnim delavcem šol, vrtcev in vzgojno-izobraževalnih zavodov, izobraževalcem učiteljev, pedagoškim svetovalcem in raziskovalcem v vzgoji in izobraževanju ter knjižničarjem. Predstavili so rezultate mednarodne raziskave PISA (Program primerjave dosežkov učencev), ki se je začel leta 2000 s ciljem, da ocenijo izobraževalne sisteme po svetu. V raziskavi je sodelovalo že 70 držav. Z njo ocenjujejo informacijsko pismenost 15-letnikov, in obsega preverjanje bralne, matematične in naravoslovne pismenosti.

14 Z bralno pismenostjo preverjajo posameznikovo sposobnost razumevanja in uporabe napisanega besedila, razvijanja posameznikovega znanja in zmožnosti ter sodelovanje v družbi. Pri takem ocenjevanju upoštevajo, kako udeleženci razmišljajo, povezujejo, interpretirajo in vrednotijo informacije. Pomembno je, da iščejo in prepoznajo podatke, da uporab-

ljajo predhodno znanje pri razmišljanju o podatkih iz besedila, da sklepajo o pomenu.

Pojem matematična pismenost v raziskavi PISA je opredeljen kot sposobnost in zmožnost udeležencev, da rešujejo in interpretirajo rešitve matematičnih problemov v različnih življenjskih situacijah. Ocenjevalci ugotavljajo sposobnost razmišljanja ter stopnjo informiranosti in inteligentnosti udeležencev v vlogi potrošnikov, sposobnost prostorske predstavljalivosti, branje obrazcev, izvajanje denarnih transakcij ipd.

Naravoslovna pismenost je opredeljena kot sposobnost uporabe naravoslovnega znanja in procesov za razumevanje narave in sodelovanje v odločitvah, ki vplivajo nanj. Udeleženec mora znane pojme iz fizike, kemije, biologije znati uporabiti v različnih situacijah, znanstvene pojave opisati in razložiti ter uporabiti pridobljene strokovne in znanstvene podatke v skrbi za zdravje in okolje⁶.

Bolgarski učenci oz. dijaki so na takem preverjanju znanja in sposobnosti prikazali slabe rezultate. Pri ocenjevanju bralne pismenosti so dosegli 47. mesto. Slovenski 15-letniki so se uvrstili na 32. mesto. Vodijo 15-letniki iz Kitajske, Koreje in Finske. Rezultati naravoslovne in matematične pismenosti 15-letnikov so bili sledeči: bolgarski udeleženci na 47. in slovenski na 22. mestu. Tudi pri naravoslovni in matematični pismenosti so bili najboljši udeleženci iz Kitajske, Finske in Koreje⁷.

Poleg informacijske pismenosti so se na konferenci posvetili še projektu eTwinning. Projekt je namenjen podpori in spodbujanju uporabe sodobnih informacijsko komunikacijskih tehnologij v izobraževanju na ravni vrtcev, osnovnih in srednjih šol. K projektu se lahko prijavijo učitelji iz vseh sodelujočih držav ter uporabljajo spletna orodja, da se med seboj spoznajo, virtualno sestajajo, izmenjujejo zamisli, ustanavljajo skupine ter se vključujejo v spletne projekte.

Projekt eTwinning zasnujeta vsaj dve šoli iz dveh različnih evropskih držav, ki lahko pri tem uporabljata informacijsko komunikacijsko tehnologijo (IKT) in se odločita za temo, ki jo bosta obravnavali. Šolam za medsebojno komunikacijo in sodelovanje ni potrebno plačati nikakršnih prispevkov, spoštovati kakih posebnih sistemskih administrativnih pogojev ali organizirati sestankov, ki zahtevajo osebno prisotnost⁸.

V Bolgariji sodeluje pri 200 projektih eTwinninga okoli 800 osnovnih šol. Najbolj priljubljene teme za sodelovanje pri projektih so kultura, tradicija, igre, festivali, fizika, matematika, ekonomija, ekologija⁹. Poročevalci so na konferenci povedali, da je zaradi sodelovanja šol pri projektu eTwinning poučevanje zanje bolj zanimivo ter da učencem lažje posredujejo izobraževalne vsebine. Vse več učiteljev se zanima za projekt v tujem jeziku, saj izobraževalni sistem podpira učenje tujih jezikov. Nekatere srednje šole

5 Več na: <http://www.inyourpocket.com/Bulgaria/Sofia/Sightseeing>.

6 Več na: <http://www.oecd.org/pisa/>.

7 Več na: http://193.2.222.157/UserFilesUpload/file/raziskovalna_dejavnost/PISA/PISA2009/Podrobnosti_o_raziskavi_PISA_2009.pdf.

8 Več na: <http://www.etwinning.net/en/pub/index.htm>.

9 Več na: <http://hrdc.bg/cgi-bin/e-cms/vis/vis.pl?s=001&p=0026&q=>.

nudijo 20 ur učenja v tujem jeziku na teden, predvsem angleščine. Srednješolci se tudi zelo zanimajo za nadaljevanje študija v tujini, posebno v Angliji in ZDA in učenju jezikov posvečajo veliko pozornosti. Nekateri dijaki obiskujejo še dodatne izobraževalne tečaje tujega jezika, udeležujejo se jih tudi med šolskimi počitnicami.

Po 2-dnevni prisotnosti konference se je končalo moje bivanje v Bolgariji. Čakala me je samo še vožnja z avtobusom do Sofije in nato polet domov. Poslovala sem se od Stefke, ki je ostala v Balchiku in še naprej prisostvovala konferenci.

Za konec

V Sofijo sem potovala ponoči. Avtobus je vozil počasi, izogibal se je avtocest, nekajkrat smo se ustavili na samotnih postajah, ponekod pa le na postajališčih. Potnikov je bilo malo, vozniška sta bila dva. Medtem ko je eden spal na zadnjem sedežu avtobusa, je drugi vozil. Večino potovanja nazaj nisem mogla spati, kljub temu da je bila vožnja zelo zibajoča. Na cilj smo prišli v jutranjih urah, kjer me je pričakala Kristina, s katero sva opravili še eno pohajkovanje po Sofiji. Omenila je, da ima rada obiske, saj se le tako najde čas, da si ogleduje mestne znamenitosti. Če se česar koli ni mogla spomniti, je povprašala

mimoidoče. Omenila je, da so ljudje bolj pripravljeni pomagati, če jim pove, da razkazuje mesto tujki.

Tako je šel mimo še moj zadnji dan bivanja v Bolgariji. V popoldanskih urah sem se odpeljala na letališče in se v večernih urah vrnila na letališče Brnik. Ko sem iz letala stopila na domačo sedanost, je obisk Bolgarije postal preteklost, ostali pa so prijetni spomini na deželo, ljudi in gostoljubje mojih gostiteljic.

Nana Turk

Centralna medicinska knjižnica

nana.turk@mf.uni-lj.si

POROČILA

Spodbujanje upravljanja z znanjem za Evropo

Mobilising the knowledge economy for Europe, LIBER 41st Annual Conference, Tartu, Estonija, 27.-30. 6. 2012

Predstavitve na konferenci Združenja evropskih raziskovalnih knjižnic junija 2012 so potrdile nadaljevanje preoblikovanja visokošolskih knjižnic, za katerega je značilna vedno večja raznolikost elektronskih storitev visokošolskih knjižnic, umeščenih v okolje delovanja raziskovalcev in študentov (in ne vzpostavljenih okoli knjižničnih zbirk). Najpomembnejši skupini storitev sta odprti dostop (upravljanje okolja odprtega dostopa matične organizacije in sodelovanje v pobudah za vzpostavljanje mednarodnih infrastruktur odprtega dostopa) ter storitve za mobilne naprave. V okviru odprtega dostopa je vedno pomembnejše vzpostavljanje in upravljanje zbirk podatkov raziskav. Gradnja institucionalnih repozitorijev ni več predmet predstavitev na konferencah, saj že sodijo v standardno raziskovalno in izobraževalno infrastrukturo visokošolskih organizacij. Razpon in obseg tradicionalnih knjižničnih storitev se zmanjšujeta, tudi v humanističnih ter družboslovnih vedah (vzpostavljanje digitalnih raziskovalnih infrastruktur tudi za ta področja – v spletnem in mobilnem okolju). Organizacija LIBER in predavatelji na konferenci priporočajo sodelovanje z drugimi knjižnicami in organizacijami pri pripravi ter izvajanju storitev kot tudi v okviru delovnih procesov knjižnic.

Delavnica projekta Opportunities for Data Exchange (ODE) z naslovom *Dobre prakse pri omogočanju citiranja podatkov raziskav in razvijajoče se vloge knjižnic*

Knjižnice se morajo pripraviti na novo dejavnost – upravljanje podatkov raziskav in njihovo povezovanje z objavami (t.i. obogatene objave, ang. *enhanced publications*). Pomembna sta nespremenljivo enotno označevanje sklopov podatkov, ki omogoča njihovo citiranje in s tem nagrajevanje raziskovalcev ter založnikov za deljenje podatkov, in dolgoročna učinkovitost investicij v infrastrukturo za izmenjevanje podatkov raziskav.

Josefine Nordling, CSC – IT Center for Science, Finska. *Opportunities for Data Exchange*.

Projekt **ODE** je identificiral pet skupin deležnikov v upravljanju podatkov raziskav (knjižnice, podatkovni centri, pripravljavci politik in finančeri, založniki, ustvarjalci podatkov raziskav oziroma njihovi lastniki). Izzivi upravljanja podatkov raziskav so seznanjanje raziskovalcev s koristmi in izobraževanje, financiranje dostopnosti ter ponovne uporabe podatkov raziskav tudi po zaključku projekta, poseben nadzor dostopa

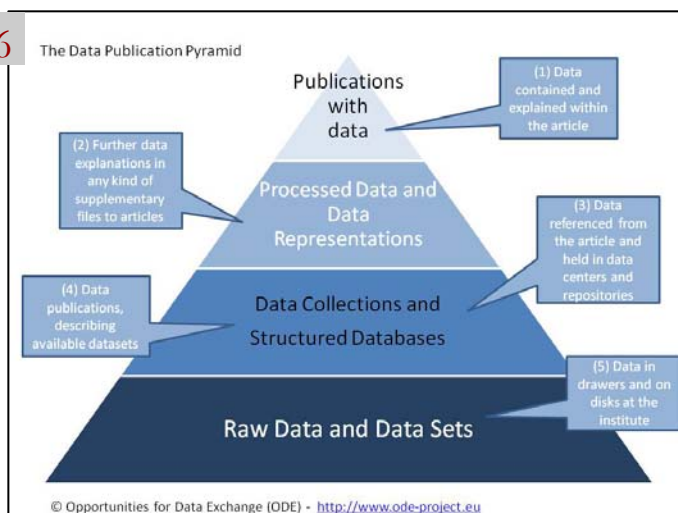
15

do zaupnih in občutljivih podatkov raziskav. Povečan vpliv (odmevnost dela) raziskovalca zaradi uporabe podatkov raziskav s strani drugih raziskovalcev in njihovega citiranja spodbuja trajno dostopnost podatkov raziskav. Založniki razvijajo sodelovanja z raziskovalci in podatkovnimi centri ter podpirajo gostovanje podatkov in povezovanje z objavami. Ponovno ustvarjanje podatkov je veliko dražje kot njihovo trajno hranjenje. Med ovire sodijo obotavljanje raziskovalcev glede objavljanja podatkov raziskav in njihovega deljenja, vidiki patentiranja, odsotnost financiranja knjižnic za podporo razvoju upravljanja podatkov raziskav, objavljanje podatkov raziskav ob članku je drago, nacionalno obotavljanje glede financiranja svetovnih infrastruktur podatkov raziskav, nacionalne in institucionalne omejitve zaradi strateških interesov. Upravljanje podatkov raziskav posebej spodbujajo možnost citiranja in priznanja, jasna navodila za citiranje podatkov raziskav ter razvoj enotnih standardov citiranja, enostavno oddajanje podatkov raziskav, povezava z znanstvenim komuniciranjem, tesno sodelovanje z raziskovalci in trajno hranjenje podatkov raziskav za zagotovitev trajnega dostopa do povezanih podatkov v okviru obogatitvenih objav.

Sabine Schrimpf, Deutsche Nationalbibliothek. *Vloga za knjižnice v upravljanju in trajnem hranjenju podatkov raziskav.*

Raziskovalne knjižnice lahko nudijo podporo v vsakem od slojev piramide objavljanja podatkov raziskav (Slika 1; na primer s pripravo strategije trajnega ohranjanja, trajnimi označevalniki, omogočanjem citiranja podatkov raziskav in trajnega dostopa, sodelovanjem pri načrtovanju upravljanja podatkov raziskav).

16

Slika 1: Piramida objavljanja podatkov raziskav (Schrimpf, 2012)

Martin Moyle, University College London Library Services, Velika Britanija. *UCL Library Services in upravljanje podatkov raziskav – študijska primera.*

Služba [UCL Research IT Services](#) (RITS) podpira raziskovalce univerze v celotnem procesu raziskovanja. Vsi britanski financerji raziskav so že oblikovali politike obvezne dostopnosti podatkov raziskav. Knjižnica UCL ima dobre povezave z oddelki univerze in je že uspešno pripravila [UCL Publications Policy 2012](#) (vključno z določilom o obvezni odprti dostopnosti objav) ter [UCL Staff IPR Policy](#), ima izkušnje z digitalnim upravljanjem in platformami, znanje v upravljanju dostopa, licenciranju ter avtorskem pravu, metapodatkih, založniški dejavnosti in analizi citiranja. Tudi s pomočjo navedenih znanj je knjižnica pripravila politiko *UCL Research Data Policy*, ki raziskovalcem univerze pojasnjuje osnovne korake pri zbiranju, upravljanju in hranjenju podatkov raziskav ter tudi priporoča licence odprtih podatkov, kadar pogoji financirjev to dovoljujejo. Del politike je *Communication Plan*, v katerem je določeno, da bo knjižnica raziskovalce seznanjala z *UCL Research Data Policy* in jim pomagala predvsem pri pripravi načrtov upravljanja podatkov raziskav, opremljanju sklopov podatkov raziskav z metapodatki ter seznanjanju s pravicami intelektualne lastnine pri odprtih podatkih raziskav. Knjižnica v repozitoriju hrani tudi nekatere podatke raziskav (predvsem s področij umetnosti in humanističnih ved) ter upravlja dodajanje trajnih označevalnikov DOI podatkom raziskav.

Delavnica delovne skupine Znanstveno komuniciranje z naslovom Deset prednostnih aktivnosti visokošolskih knjižnic na področju podatkov raziskav

LIBER je leta 2010 imenoval Delovno skupino za e-znanost, da bi analizirala možnosti delovanja knjižnic v tem okolju. Delovna skupina je podatke raziskav hitro identificirala kot možnost takojšnjega udejstvovanja visokošolskih knjižnic in pripravila deset priporočil, ki so jih udeleženci delavnice ovrednotili. Kot najpomembnejša se je izkazala podpora upravljanju podatkov raziskav, vključno z načrti upravljanja podatkov raziskav za prijave projektov, svetovanje glede pravic intelektualne lastnine in podpora vključevanju upravljanja podatkov raziskav v študijske programe. Visoko ovrednoteno je bilo tudi sodelovanje pri razvoju standardov metapodatkov in podatkov raziskav ter nudenje storitev priprave

metapodatkov za podatke raziskav. Udeleženci delavnice so menili, da morajo knjižnice aktivno sodelovati pri razvoju institucionalnih politik za podatke raziskav in spodbujati politike odprtih podatkov raziskav. V knjižnicah bi morali sistematizirati delovna mesta »knjižničar podatkov raziskav« (ang. *data librarian*) in spodbujati pridobivanje znanja za podatkovno knjižničarstvo. Zelo pomembno je tudi povezovanje in partnersvo z arhivi podatkov ter podatkovnimi centri za spodbujanje povezljive (medobratovalne) infrastrukture za dostop do podatkov raziskav, njihovo odkrivanje in deljenje.

Nizozemska načrtuje disciplinarne zbirke podatkov raziskav v oblaku. Posamezna organizacija bo gradila katalog podatkov raziskav, katerega zapisi bodo vsebovali povezave do sklopov podatkov raziskav v nacionalni disciplinarni zbirki podatkov raziskav.

Delavnica delovne skupine Kulturna dediščina in trajno hranjenje z naslovom *Povečanje vpliva digitalne kulturne dediščine*

Hendrik Defoort, University of Ghent, Belgium. *Digitalna humanistika v vsakdanjem življenju in raziskavah: primer Univerze v Ghentu.*

Univerzitetna knjižnica je digitalizirala svoje topografske zbirke, arhitekturne načrte, portrete, papiruse in Piranesijevo zbirko. Zbirka slik je dostopna prek njene spletne strani. Skenogrami visoke ločljivosti so brezplačno na voljo za neprireditne namene. V digitaliziranih rokopisih in notnem gradivu je bila s pomočjo OCR za potrebe raziskovalnega dela narejena prepoznavna rokopisov in besedil v notnem gradivu. Knjižnica je z Googlom sklenila dogovor o digitalizaciji 300.000 knjig, ki niso več avtorskoppravno zaščitene. Digitalizirane enote so dostopne prek njene spletne strani in Europeane, uporabljajo se v različne namene (na primer v okviru projektov [ORBIS The Stanford Geospatial Network Model of the Roman World](#) in [SharedCanvas](#)). Kot ugotavljajo, je večina uporabnikov raziskovalcev, gradivo pa podlaga za številne znanstvene študije.

Mette Kia Krabbe Meyer, Royal Library, Danska. *Pridobivanje in razširjanje izvorno digitalnih slik – priložnosti in izzivi.*

Fotografije so bile vedno izziv za zbiranje. Digitalno dobo zaznamujejo milijarde slik in nove možnosti zbiranja. *Načrt zbiranja* mora vsebovati selektivne kriterije in ne slediti ideji vseobse-

Slika 2: Zbor Univerze v Tartuju je na odprtju konference zapel nekaj pesmi, katerih izvirno notno gradivo je v lasti Univerzitetne knjižnice in digitalizirano

gajoče zbirke. Potrebno je določiti, na kakšen način bomo zbirali digitalne fotografije – predvsem z zajemanjem s svetovnega spleta in, če nam sredstva dopuščajo, tudi na podlagi dogovorov z ustreznimi organizacijami. Upravljanje in trajno hranjenje slik je potrebno izvajati v skladu s smiselno politiko trajnega hranjenja ter razširjanja. Treba je pridobiti pravice za omogočanje dostopa do zajetih slik prek kataloga in tudi na druge načine. Metapodatki morajo biti na voljo spletnim iskalnikom. Priporočljivo je sodelovanje v tovrstnih nacionalnih in mednarodnih pobudah.

Per Cullhed, Uppsala University Library, Švedska. *Digitalizacija kot način trajnega hranjenja.* Knjižnično gradivo na fizičnih nosilcih je podvrženo obrabi in kemični degradaciji ali spremembam. Pretvorba v elektronsko obliko omogoča širšo uporabo in hkrati ohranja analogne oblike. Kulturna vrednost digitalnih oblik je zelo majhna, saj ne morejo nadomestiti izvirnikov, imajo pa zelo veliko informacijsko vrednost (dostopnost, možnost povečevanja in iskanja).

Marcel Ras, The National Library of the Netherlands. *Razvoj na področju trajnega hranjenja digitalnih objektov.*

Trajno upravljanje (ang. *digital curation*) vključuje aktivnosti za vzdrževanje, ohranjanje in dodajanje vrednosti digitalnim informacijam v celotnem življenjskem ciklu. Trajno ohranjanje digitalnih objektov (ang. *digital preservation*) se nanaša na aktivnosti za zagotavljanje dostopa do gradiva čim dalj časa v prihodnosti. Za trajno upravljanje in hranjenje elektronskih knjig ter revij, zaključnih del študija in študijskih gradiv, digitaliziranih zbirk, podatkov raziskav ter splet-

nih strani veljajo različne zahteve in obstajajo različne možnosti partnerstev. Trajno upravljanje digitalnih virov je možna nova vloga raziskovalnih knjižnic. Stroški trajnega upravljanja in hranjenja so zelo veliki (različni modeli izračunavanja), zato so smiselna partnerstva (med organizacijami, ki izvajajo trajno upravljanje in hranjenje, s partnerji v informacijski verigi, javno-zasebna partnerstva). Organizacije bi morale oblikovati politike trajnega hranjenja in v njih navesti tudi, na kakšen način bodo poskušale doseči zastavljene cilje.

Delavnica projekta Europeana Libraries z naslovom *Stik z raziskovalci: učinkovite komunikacijske strategije za knjižnice*

Eden največjih izzivov za sodobne knjižnice je poiskati nove, čim bolj preproste in učinkovite komunikacijske poti do svojih uporabnikov, predvsem v spletnem okolju. Če želi knjižnica svoje gradivo, predvsem spletne (digitalizirane) zbirke, predstaviti raziskovalcem, ki so jim prvenstveno namenjene, mora veliko pozornosti nameniti načinom predstavitve in komunikacijskim strategijam. Eden izmed zgledov uspešnega komuniciranja z uporabniki je tudi predstavljanje prenovljenega spletnega portala evropske digitalne knjižnice The European Library. Portal poleg osnovnih informacij o evropskih nacionalnih knjižnicah, tudi slovenski, predstavlja gradivo 48 vodilnih nacionalnih in raziskovalnih knjižnic. Na portalu je objavljenih skoraj 10 milijonov digitalnih objektov in več kot 100 milijonov bibliografskih zapisov, snovalci prenovljenega portala pa so največ pozornosti namenili njegovi grafični podobi in predvsem novim iskalnim strategijam.

18 Nagovor estonskega ministra za izobraževanje in raziskave

Dr. **Jaak Aaviksoo** meni, da mora javni sektor v Evropi z manj sredstvi zagotoviti boljše storitve. Raziskovalne knjižnice morajo učinkoviteje organizirati svoje aktivnosti in bolj sodelovati pri zbiranju, organiziranju ter dajanju informacij na voljo javnosti, pri čemer so ključni skupni standardi in povezljivost (medobratovalnost) knjižničnih sistemov. V skladu s temo konference *Spodbujanje upravljanja z znanjem za Evropo* bi morale raziskovalne knjižnice razviti storitve tudi za podjetja in druge zasebne organizacije, ne le za akademsko raziskovalno skupnost. Za preživetje jezikov majhnih evropskih narodov v glo-

Slika 3: Nagovor estonskega ministra za izobraževanje in raziskave dr. Jaaka Aaviksooa

balizirani informacijski družbi sta ključna razvoj in uporaba jezikovnih tehnologij ter aplikacij tudi v raziskovalnih knjižnicah. Vedno večji obseg elektronskih raziskovalnih informacij prinaša tudi varnostne grožnje. Varnost in zanesljivost informacijskih sistemov sta posebej pomembna za trajno hranjenje znanstvenih informacij.

Plenarna predavanja

David Nicholas in **David Clark**, CIBER Research Ltd, Velika Britanija. *Obnašanje virtualnih raziskovalcev pri iskanju informacij in branju.*

Raziskovalna skupina CIBER že deset let analizira virtualne raziskovalce. Predstavljeni rezultati izvirajo iz opazovanja milijonov slednjih pri uporabi virov znanstvenih založnikov in nacionalnih knjižnic. Obiskovalci ob obisku spletnih strani prek katerekoli naprave pustijo digitalne sledi. Raziskovalci so v virtualnem okolju zelo aktivni, vendar s pomočjo robotov. Dosedanje vertikalno napredovanje je zamenjalo horizontalno raziskovanje informacij. Na spletnih straneh se zadržijo zelo kratek čas in se ne vračajo nanje, med stranmi se premikajo hitro. V spletnem okolju ne berejo, za vpogled v članek porabijo tri do štiri minute. Raziskovalci potrebujejo in se zadovoljijo s kratkimi/hitrimi informacijami (izvlečke imajo raje kot študij celotne knjige ali članka). Izo-gibajo se skrbno načrtovanim sistemom za odkrivanje virov in informacij, tudi najboljši raziskovalci imajo radi Google. Zaradi množice informacij težko ovrednotijo kakovost in stopnjo

zaupanja pridobljenih informacij. Informacijsko raziskovalno infrastrukturo je zadela »popolna nevihta« v obliki pametnih telefonov, družabnih spletnih orodij in generacije Google, zaradi česar bi lahko postala neobvladljiva za založnike, raziskovalce ter knjižničarje. Največja spodbujevalca spremenjenega obnašanja sta prehod v digitalno okolje in izginotje posrednikov pri iskanju informacij (ang. *disintermediation*). Ali so raziskovalci zaradi množice enostavno dostopnih informacij in s spremenjenim načinom njihove uporabe boljši ter uspešnejši?

John Houghton, Victoria University Centre for Strategic Economic Studies, Avstralija. *Merjenje vplivov odprtega dostopa do javno financiranih raziskav in podatkov*.

Vedno več financerjev in raziskovalnih organizacij po svetu zahteva, da so objave (ter včasih tudi podatki) sofinanciranih raziskav odprto in brezplačno dostopne na svetovnem spletu. Skupina prof. dr. Houghtona je najprej analizirala ekonomske posledice alternativnih modelov znanstvenega založništva v Veliki Britaniji, nato tudi na Nizozemskem in Danskem ter Evropski komisiji predstavila primerjavo teh treh držav (velike, srednje in majhne evropske države; vse analize objavljene leta 2009). Sodelovali so pri pripravi German National Licensing Program (2011) in analizirali vpliv alternativnih modelov znanstvenega založništva za vzorec britanskih univerz (2012). Za predlog ameriškega zakona Federal Research Public Access Act so skušali ugotoviti možnost povrnitve vlaganj (ang. *return on investment*; 2010). S stališča uporabnikov so preučili informacijske potrebe in možnost dostopa za majhna danska visokotehnološka podjetja (2011). Ekonomske učinke čim večje odprtosti

informacij javnega sektorja in podatkov raziskav so analizirali za Australian National Data Service (2011) in UK Economic and Social Research Council (2012). Vse opravljene analize in raziskave kažejo, da so koristi odprtega dostopa do raziskovalnih objav, informacij javnega sektorja ter podatkov raziskav večje od stroškov. Odprti dostop je zelo pomemben za majhna in srednje velika podjetja. Odprti podatki raziskav imajo veliko vrednost. Stroškovno najbolj učinkovit je zeleni odprti dostop (shranitev avtorjeve zadnje različice objave v repozitorij), ki bi ga morali financerji in organizacije določiti kot obveznega.

Ellyssa Kroski, New York Law Institute, ZDA. *Knjižnice za na pot: mobilna tehnologija v knjižnicah*.

Uporaba spletnih storitev s pomočjo mobilnih naprav je vedno večja, leta 2014 naj bi preseгла uporabo prek računalnikov. Priložnosti za knjižnice so preoblikovanje spletnih strani za uporabo z mobilnimi napravami (informacije o delovanju in storitvah knjižnic, informacijski viri za mobilno okolje), katalogi knjižnic, uporaba kod Quick Response, družabna omrežja, vezana na lokacijo, in nadgrajena realnost, obveščanje ali referenčno delo prek SMS-ov, digitalizirane zbirke knjižnic za uporabo v mobilnem okolju, izposoja mobilnih naprav z viri (iPodov, Kindlov, iPadov), informacijsko opismenjevanje v mobilnem okolju in mobilne podatkovne zbirke. Avtorica v prispevku navaja priporočila in vire za izgradnjo mobilnih storitev knjižnic, ki naj najprej oblikujejo strategijo mobilnosti.

Kurt De Belder, Leiden University, Nizozemska. *Preoblikovanje visokošolske knjižnice*.

V naslednjih treh letih je pri zagotavljanju dostopa do elektronskih revij pričakovati velike pogodbe (ang. *Big Deals*), temelječe na pogostosti uporabe revij in profilu raziskav. Tudi nakup elektronskih knjig bo zasnovan na podlagi velikih pogodb ali glede na trenutne potrebe uporabnikov. Institucionalni repozitoriji trenutno pretežno vsebujejo zaključna dela študija, v treh letih se bo vsebina dopolnila tudi s študijskimi gradivi in na zahtevo financerjev raziskav z odprtodostopnimi objavami raziskovalcev. Katalogizacija bo v treh letih prešla k zunanjim izvajalcem, dodane bodo nove funkcionalnosti in informacije uporabnikov. Knjižnice tiskano gradivo trenutno selijo iz prostega pristopa v skladišča, v desetih letih bodo tiskani viri digitalizirani in izvirniki hranjeni na nacionalni ali regionalni ravni. Arhiviranje elektronskih zbirk bo v petih

Slika 4: Rektorat Univerze v Tartuju, ki je bila ustanovljena leta 1632
(njena Univerzitetna knjižnica leta 1802)

letih podrobno dogovorjeno med založniki in nacionalnimi knjižnicami ali nadnacionalnimi digitalnimi arhivi, enako velja za digitalizirane zbirke in podatke raziskav. Referenčno delo bo v manj kot treh letih nadomestila virtualna podpora uporabnikom. V tem obdobju bo potrebno okrepiti podporo raziskovalcem (upravljanje podatkov raziskav, avtorsko pravo, elektronsko založništvo, tekstovno in podatkovno rudarjenje). V petih letih bodo knjižnice odkrivanje informacij in virov prepustile oblaku, ravno tako programsko opremo v podporo knjižničnemu delu ter storitvam. V treh letih bi morale specialne zbirke univerzitetnih knjižnic pridobiti aktivno vlogo v študijskem procesu.

Odprti dostop

Caren Milloy, JISC Collections, **Ellen Collins**, Research Information Network, in **Graham Stone**, University of Huddersfield, Velika Britanija. *OAPEN-UK: analiza poslovnega modela za odprtodostopne monografije v humanističnih in družboslovnih vedah.*

V okviru projekta [OAPEN](#) je bilo ugotovljeno, da so pomembne prepreke za razširitev odprtega dostopa kulturne in institucionalne. Na vzpostavitve okolja odprtega dostopa v državi močno vplivajo tudi lokalni pogoji, kot na primer način financiranja. JISC Collections je zato zasnoval štiriletni projekt [OAPEN-UK](#), v okviru katerega želijo pridobiti zanesljive informacije za sprejem odločitev o izdajanju humanističnih in družboslovnih odprtodostopnih monografij v Veliki Britaniji. Primerjali bodo uporabo, prodajo in citiranost odprtodostopnih in plačljivih elektronskih monografij petih založnikov, v obeh primerih s plačljivimi tiskanimi različicami, ter s pomočjo fokusnih skupin, intervjujev in anket pridobili stališča raziskovalcev, založnikov, financerjev in drugih deležnikov.

Frances Pinter, Bloomsbury Academic, Velika Britanija. *Razvoj trajnostnega založniškega modela financiranja in odprtega dostopa za znanstvene knjige.*

Zaradi zmanjševanja prodaje znanstvenih monografij (predvsem s področja humanističnih in družboslovnih ved) ter povečevanja stroškov izdajanja je potrebna sprememba poslovnega modela. Avtorica predlaga založniški postopek v dveh fazah: prva traja do izdelave datoteke s prvim izvodom dela, druga vsebuje vse nadaljnje založniške aktivnosti. Knjižnice bi z naroči-

lom prek svetovnega knjižničnega konzorcija bistveno prihranile pri plačilu le stroškov prvega digitalnega izvoda, ki bi vključeval odprti dostop. Na ta način stroški izdajanja odprtodostopnih monografij ne bi prešli na njihove avtorje oziroma financerje raziskav, omogočeno bi bilo odprtodostopno izdajanje javno nefinanciranih raziskav. Podrobnejše informacije so na voljo na spletni strani [Knowledge Unlatched](#).

Paul Ayrís, University College London, Velika Britanija. *Potovanje vzdolž odprte ceste.*

Izdajanje znanstvenih monografij je ogroženo, saj zaradi naraščajočih založniških stroškov in zmanjševanja proračunov knjižnic ni rentabilno. Knjižnice zaradi naraščajočih cen revij odpovedujejo naročene revije in zmanjšujejo nakup knjig. Humanistični in družboslovni raziskovalci na University College London (UCL) želijo objavljati pri Oxford University Press ali Cambridge University Press, so negotovi glede prihodnosti izdajanja znanstvenih monografij na teh področjih raziskav UCL, na katerih odprti dostop še nima večjega vpliva. V zvezi z odprtimi monografijami so raziskovalci UCL skeptični glede odziva njihovih vrstnikov, vloge postopka recenziranja in relevantnosti odprtih monografij za volitve v pedagoške ter znanstvene nazive in za nacionalno vrednotenje univerz. Ali je v okviru Evropskega raziskovalnega prostora rešitev vzpostavitev skupne založniške infrastrukture zlatega odprtega dostopa? Univerze bi prevzele vlogo založnikov, dejavnosti bi predvidoma izvajale univerzitetne knjižnice. Za razvoj infrastrukture bodo potrebna sredstva Evropske unije, zasnovati bo potrebno trajnostni poslovni model.

Roxana Theodorou, Ionian University, Grčija. *Odprtodostopno koalicijsko založništvo – alternativna metoda za znanstveno založništvo.*

Poslovni model koalicijskega založništva temelji na vrnitvi upravljanja akademskega založništva in razširjanja objav v akademske organizacije ter knjižnice. Raziskovalne organizacije z interesi na določenih znanstvenih področjih oblikujejo založniške zveze (koalicije) in vzpostavijo medinstitucionalne repozitorije ter le v njih objavijo prispevke svojih raziskovalcev (in tudi drugih, ki jih zanima strokovno področje repozitorija). Za kakovost objav poskrbijo recenzentski postopki. Model temelji na dejstvu, da avtorji, recenzenti in bralci znanstvenih izdaj izvirajo predvsem z akademskih oziroma raziskovalnih organizacij.

Lenka Nemeckova, Marta Machytкова, Helena Kovarikova in Vera Pilecka, Czech Technical University in Prague. *Odprta univerza: univerzitetna knjižnica in sprememba paradigme znanstvenega komuniciranja*.

Češka tehnična univerza rezultate svoje izobraževalne in raziskovalne dejavnosti odpira svetu prek repozitorija, ki je povezan z informacijskimi sistemi univerze – s knjižničnim informacijskim sistemom, študijsko informatiko, z informacijskim sistemom o raziskovalnorazvojni dejavnosti univerze za potrebe nacionalnega vrednotenja in s sistemom vrednotenja za potrebe volitev v nazive. V prvi fazi so namestili odprtostno programsko opremo in zasnovali shranjevanje ključnih del študija. Priprava na samoshranjevanje objav raziskovalcev je vsebovala analizo češkega avtorskega prava in objav raziskovalcev univerze (po založnikih s pregledom njihovih stališč do shranjevanja avtorjeve končne različice objave v repozitorij).

Kathleen Shearer, Birgit Schmidt in Norbert Lossau, Confederation of Open Access Repositories (COAR). *Vrnitev k licenciranju: členi o odprtem dostopu v praksi*. Prispevek je prejel nagrado LIBER za knjižnično inovacijo.

Eden od ciljev COAR je povečati število člankov v repozitorijih. Le 15 odstotkov raziskovalcev shranjuje svoje objave v institucionalne repozitorije. Določila financerjev o obvezni odprti dostopnosti objav iz sofinanciranih raziskav niso bistveno povečala deleža shranjevanja v repozitorije. Knjižnice z namenom povečanja števila enot v repozitorijih individualno od raziskovalcev pridobivajo ustrezne različice člankov, preverjajo avtorske pravice in shranjujejo članke v repozitorije, kar je časovno ter kadrovsko potratno delo. COAR ugotavlja, da bi množičnejše shranjevanje v repozitorije bistveno olajšala ustrezna avtorskoppravna licenca založnika (na primer neekskluzivna licenca za objavo Creative Commons ali podobna) in ustrezni členi na temo odprtega dostopa v dogovoru med avtorjem ter založnikom. Potrebna je sprememba zakonodaje pravic intelektualne lastnine. S tematiko se ukvarja [COAR OA Agreements and Licenses Task Force](#).

Justine Haeberli, Stuttgart University Library, Nemčija, in **Daniel Beucke**, Göttingen State and University Library, Nemčija. *Open Access Statistics – storitve in standardi za mednarodno primerljivo statistiko uporabe*. Poster je prejel nagrado LIBER za knjižnično inovacijo.

Visok dejavnik vpliva (ang. *impact factor*) je prepoznan kot merilo kakovosti znanstvene revije in objavljenih člankov, vendar ima nekaj pomanjkljivosti. Statistika uporabe odprtih objav je alternativa dejavniku vpliva in odraža stopnjo zanimanja za vsebino posameznih člankov. Na njenem temelju je možno razviti storitve priporočanja in kriterije relevantnosti. [Open-Access-Statistik](#) je infrastruktura za zbiranje in obdelavo podatkov o uporabi ter drugih statistik repozitorijev. Očiščeni in standardizirani podatki se iz modula prenesejo nazaj v repozitorije, kjer se lahko uporabijo za različne prikaze ali za potrebe razvrščanja v seznamih rezultatov iskanja.

Natalia Timiraos, BioMed Central, Velika Britanija. *Odprti dostop in obogatene objave*.

Znanstveni članki so običajno ločeni od informacij o poteku raziskave in od podatkov raziskave. Avtorica predlaga založniško platformo in koncept obogatene objave, v sklopu katere bi bile dostopne vse informacije o raziskavi in njenih rezultatih: v biomedicini na primer zapis prijave poskusov, protokoli, članek, objava povzetka rezultatov, podatki raziskave in druge informacije.

Sven Vlaeminck, Leibniz Information Center for Economics, Nemčija. *Upravljanje podatkov v znanstvenih revijah in možne vloge za knjižnice – nekaj vpogledov iz EdaWaX*. Prispevek je prejel nagrado LIBER za knjižnično inovacijo.

German Research Foundation financira projekt [European Data Watch Extended](#) (EdaWaX), katerega cilji so predlog politike, spodbud za raziskovalce in metapodatkovnega modela ter razvoj arhiva podatkov raziskav za članke v revijah. Sodelavci projekta so analizirali 141 znanstvenih revij s področja ekonomije in njihove politike ter prakso hranjenja in ponovne uporabe podatkov raziskav objavljenih člankov. Menijo, da bo delovanje na področju povezovanja med objavami in podatki raziskav v prihodnosti zanimiva dejavnost za knjižnice – v sodelovanju s podatkovnimi centri, založniki ter raziskovalci. Med njihove naloge bi sodil razvoj enostavnih vmesnikov za oddajo podatkov raziskav, vzdrževanje sistema enotnih označevalnikov, izobraževanje raziskovalcev za shranjevanje, dodajanje opisnih in administrativnih metapodatkov, zagotavljanje povezljivih (med-obratovnih) metapodatkov, pridobivanje sklopov podatkov raziskav, katalogizacija podatkov raziskav ter objav, vključitev podatkov raziskav v sisteme za odkrivanje informacij in povezovanje podatkov razis-

kav ter objav.

Adrian Pohl, North Rhine-Westphalian Library Service Center (hbz), in **Felix Ostrowski**, Humboldt University of Berlin, School of Library and Information Science, Nemčija. *Vzpostavitev storitve povezanih odprtih podatkov iz knjižničnih podatkov z možnostjo urejanja in različic.*

Knjižnice se v tem času ukvarjajo s tehničnimi in pravnimi vidiki povezanih odprtih podatkov, na primer Library of Congress v dokumentu [A Bibliographic Framework for the Digital Age](#) in Foundation Conference of European National Librarians v [odločitvi za odprto licenciranje bibliografskih podatkov](#). hbz je avgusta 2010 vzpostavil storitev povezanih podatkov lobid.org (kjer je le možno odprtih). Od takrat so za povezovanje na voljo zapisi bibliografskih virov iz vzajemnega kataloga hbz, licencirani z licenco [Creative Commons CC0](#) (več kot 10 milijonov zapisov; [lobid-resources](#)), in več kot 40.000 zapisov o knjižnicah ter povezanih organizacijah (v formatu semantičnega spleta [Resource Description Framework](#), RDF; [lobid-organisations](#)). Storitve neustavno izboljšujejo (dodatna polja, dodan kontekst, možnost interaktivnosti za končne uporabnike, urejanja in različic). Avtorja menita, da so povezani odprti podatki idealna osnova za porazdeljeno vzajemno katalogizacijo (v formatu RDF).

Birgit Schmidt in **Najla Rettberg**, Göttingen State and University Library, Nemčija. *OpenAIRE – gradnja partnerske infrastrukture odprtega dostopa za evropske raziskovalce.*

Projekt [Open Access Infrastructure for Research in Europe](#) (OpenAIRE, 2009–2012) izgrajuje evropsko infrastrukturo odprtega dostopa in podpira samoshranjevanje avtorjevih končnih različic recenziranih člankov v odprtodostopne repozitorije. V vseh državah Evropske unije so bile vzpostavljene nacionalne kontaktne točke za pomoč raziskovalcem in spodbujanje namestitve kompatibilnosti repozitorijev s priporočili OpenAIRE. Partnerji projekta si tudi na druge načine prizadevajo povečati število objav v repozitorijih, na primer z avtomatiziranim pregledovanjem platform založnikov. Nadaljevanje projekta OpenAIREplus (2011–2014) se osredotoča na povezovanje podatkov raziskav in objav, hkrati pa želijo pri partnerjih projekta spodbuditi zavedanje o pomenu upravljanja podatkov raziskav. V projektu OpenAIREplus sodelujejo tudi partnerji iz tretjih držav – skupno 41 partnerjev.

Poljska informacijska raziskovalna infrastruktura

Aleksander Nowinski, **Wojtek Fenrich**, **Wojtek Sylwestrzak** in **Katarzyna Zamłyńska**, University of Warsaw, Poljska. *Poljska znanstvena bibliografija – nov dejavnik v pokrajini poljske znanosti.*

Projekt Polish Scholarly Bibliography ([Polska Bibliografia Naukowa](#), PBN) je del projekta poljskega ministrstva za znanost in visoko šolstvo POLon za izgradnjo centralnega informacijskega sistema o raziskovalni dejavnosti za poljske univerze ter znanstvene ustanove. V prvi fazi projekta PBN bodo zbrali bibliografske podatke objav poljskih raziskovalnih ustanov in avtorjev, ki izvirajo iz nacionalno sofinanciranih raziskav. Podatke bodo lahko vnašali avtorji sami ali njihove organizacije ali pa bodo pridobljeni avtomatsko iz ustreznih podatkovnih zbirk. Uporabili jih bodo za vrednotenje znanstvenih ustanov, za volitve v pedagoške in znanstvene nazive, za potrebe nacionalnih financerjev ter v druge namene. Zaradi njihove spletne dostopnosti se bo izboljšala vidnost poljske raziskovalne dejavnosti v svetu. V drugi fazi projekta PBN bodo bibliografskim podatkom dodana celotna besedila objav s pomočjo izgradnje mreže poljskih repozitorijev (in repozitorija za raziskovalce iz organizacij brez lastnega repozitorija).

Wojtek Sylwestrzak, **Tomasz Rosiek** in **Tomasz Krassowski**, University of Warsaw, Poljska. *SYNAT – poljska nacionalna raziskovalna infrastruktura vsebin.*

Vodilne poljske univerze, raziskovalni inštituti, knjižnice in muzeji bodo v raziskovalnem projektu zgradili nacionalni informacijski sistem SYNAT ([System nauki i techniki](#), Polish National Research Content Infrastructure), v okviru katerega bodo dostopni plačljivi in odprto dostopni informacijski viri za vsa področja znanosti (vse vrste publikacij, knjižnični katalogi, podatkovne zbirke, nebesedilni viri in podatki raziskav). V sistemu bodo s pomočjo odprtokodne opreme vključene tudi že obstoječe poljske digitalne knjižnice in repozitoriji. Uporabniki bodo vire uporabljali prek centralnega portala Infona, ki jim bo nudil različne storitve analiz in družabnih omrežij.

Digitalizacija

Nuno Freire, **Andreas Juffinger** in **Markus Muhr**, The European Library, National Library of the Netherlands. *Avtorskopravne informacijske*

infrastrukture za podporo projektom digitalizacije: storitev ARROW.

Knjižnice, založniki in organizacije za kolektivno upravljanje avtorskih pravic se ukvarjajo z zagotavljanjem najširšega možnega dostopa do digitaliziranih vsebin brez kršenja pravic avtorjev in imetnikov avtorskih pravic. Eden od izzivov razčiščevanja avtorskih pravic je velika razpršenost informacij o slednjih, zaradi česar je delo za knjižnice zahtevno in drago. Projekti množične digitalizacije digitalizirajo tisoče knjig na teden, zato so potrebni hitrejši načini razčiščevanja avtorskih pravic. V ta namen je bil v projektu [Accessible Registries of Rights Information and Orphan Works towards Europeana](#) (ARROW) vzpostavljen dostop do avtorskopравnih informacij v porazdeljenem omrežju nacionalnih podatkovnih zbirk (nacionalnih bibliografij, zbirk knjig v tisku, zbirk organizacij s področja avtorskega prava) za avtomatizirano razčiščevanje avtorskih pravic knjig, ki bodo digitalizirane.

Jean-Marie Feurtet, Agence Bibliographique de l'Enseignement Supérieur (ABES), Francija. *Poetenje digitalizacije kulturne dediščine in metapodatkov EAD: rešitev »Calames Plus« ter druge možnosti.*

Repozitoriji z digitaliziranimi viri in katalogi z bibliografskimi opisi različic virov na fizičnih nosilcih so bili do sedaj zasnovani neodvisno ter vzporedno. Glede na navade uporabnikov je vprašanje, ali bodo spletne bibliografije tiskanih in grafičnih dokumentov (še posebej vzajemni katalogi) preživeli brez dodane možnosti upravljanja ter dostopa do digitaliziranih dokumentov. Francoska zbirka kulturne dediščine Calames je vzajemni katalog arhivov in rokopisov v raziskovalnih knjižnicah s prikazom podatkov v formatu Encoded Archival Description (EAD). Pri povezovanju bibliografskega opisa različice na fizičnem nosilcu in celotnega besedila v elektronski obliki se združita tudi načina njunega opisa. S programskim dodatkom Calames Plus lahko raziskovalci ali spletni uporabniki bibliografskim zapisom dodajajo vsebine in knjižničarji digitalizirane slike.

Ulrich Schäfer, German Research Center for Artificial Intelligence. *Searchbench – kombiniranje povednosemantičnega, celotnobesedilnega in bibliografskega iskanja v digitalnih knjižnicah.*

Poleg iskanja po celotnih besedilih in po bibliografskih oziroma metapodatkih so možni tudi drugi načini iskanja v zbirkah izvorno digitalnih ali digitaliziranih dokumentov. Povednosemanti-

čno iskanje z uporabo jezikovnih tehnologij izboljša natančnost iskanja z avtomatskim semantičnim indeksiranjem vsake povedi v zbirki digitalnih besedil. Kombinacija povednosemantičnega s celotnobesedilnim in bibliografskim iskanjem zelo izboljša učinkovitost iskanja v digitalnih zbirkah. Praktični primer je uporabniški vmesnik Searchbench (primer [ACL Anthology Searchbench](#)), ki kot spletna aplikacija deluje v vsakem sodobnem spletnem iskalniku na osnovi JavaScript in tudi na mobilnih napravah.

Susan Reilly, LIBER, Nizozemska. *Europeana Libraries: kakšna je dodana vrednost knjižničnega področnega agregatorja?*

V okviru projekta [Europeana Libraries](#) sodeluje 19 evropskih raziskovalnih knjižnic, ki bodo poleg prispevka več kot 5 milijonov digitalnih objektov zgradile tudi knjižnični področni agregator, raziskovalcem dostopen prek spletnega portala. Slednji bo razvit v skladu s specifičnimi potrebami humanističnih in družboslovnih raziskovalcev. Nudil bo zaupanja vredne vsebine preverjene kakovosti. V obliki mreže dobrih praks bodo partnerji projekta delili in razvijali znanja ter standarde o digitalizaciji in metapodatkih. Projekt koordinira The European Library, podpirajo in usmerjajo ga Foundation Conference of European National Librarians (CENL), Association of European Research Libraries (LIBER) ter Consortium of European Research Libraries (CERL).

Trajno hranjenje digitalnih virov

Marcel Ras, National Library of the Netherlands. *Mednarodni e-Depot za zagotavljanje trajnega dostopa do znanstvenih publikacij.*

Arhiv [e-Depot](#) v upravljanju nizozemske nacionalne knjižnice je trajni arhiv mednarodne znanstvene literature za nizozemske znanstvenike. Nacionalne knjižnice trajno hranijo nacionalne publikacije. Nizozemska nacionalna knjižnica je šla še korak dlje in trajno hrani publikacije mednarodnih znanstvenih založnikov brez konkretne države izvora. e-Depot načrtuje postati zaupanja vreden digitalni arhiv za zagotavljanje trajnega dostopa do mednarodnih znanstvenih publikacij za vse evropske raziskovalce. Trajno hranjenje digitalnih informacij je drago, zato je nujno sodelovanje, v okviru katerega ima vsaka sodelujoča organizacija svojo vlogo in odgovornosti.

Graeme Forbes, National Library of Scotland, Velika Britanija. *Obvezni izvod elektronskih publikacij v Veliki Britaniji*.

Velika Britanija je leta 2003 sprejela knjižnični zakon o obveznem izvodu ([Legal Deposit Libraries Act 2003](#)). Vlada, založniki in depozitarne knjižnice trenutno razpravljajo o pravilih za oddajo netiskanih publikacij. Hkrati se depozitarne knjižnice pripravljajo na sprejem elektronskih publikacij (vzpostavitev nacionalne infrastrukture za oddajo, trajno hranjenje, odkrivanje in dostop).

Chloé Martin, Internet Memory Foundation, Francija, in **Della Murphy**, National Library of the Ireland. *Kako se soočiti z izzivi spletnega arhiviranja? Izkušnje majhne knjižnice z roba*.

Irska nacionalna knjižnica je v letu 2011 pri spletnem arhiviranju sodelovala z Internet Memory Foundation. Pri tem so pridobili izkušnje glede digitalnega hranjenja v pogojih finančnih omejitev in potrebnih organizacijskih vidikov ter znanj.

Storitve za mobilne naprave

Paolo Siritto, **Liliana Gregori** in **Luca Losito**, Università Cattolica del Sacro Cuore, Italija. *Premoščanje ločnic: mobilna tehnologija kot orodje za nove referenčne storitve za raziskovalce v humanistiki*.

Centralna knjižnica univerze je vzpostavila mobilne referenčne storitve za različne naprave in primerjala njihovo uporabo z uporabo drugih vrst referenčnih storitev. Raziskovalci v humanističnih vedah naj bi bili manj naklonjeni tehnologijam, vendar so rezultati analize pokazali, da so se pripravljene priučiti njihovi uporabi, če jim omogoča koristi in so tehnologije takoj dostopne.

Klaus Ceynova, Bavarian State Library, Nemčija. *Scenariji mobilne uporabe digitalnih vsebin in storitev – aplikacija nadgrajene realnosti »Ludwig II« v Bavarski državni knjižnici*.

Prehod s stacionarnega v mobilni internet je glede uporabe digitalnih informacij več kot le tehnološka sprememba. Internet postane popolnoma integriran v vsakdanje življenje in je uporabniku vedno na voljo. Nadgrajena realnost je kombinacija realnega sveta in digitalnih informacij ter kot taka primer novega digitalnega ekosistema. Bavarska državna knjižnica je razvila brezplačno aplikacijo za pametne telefone »Ludwig II«. Na voljo so informacije o 140 loka-

cijah življenja in dela Ludvika II. Ko se uporabnik nahaja na 80-ih od teh, ima na zaslonu iPhone v pogledu kamere na voljo povezane informacije (besedila, videoposnetke, zvok, tridimenzionalne animacije). V manjši različici je aplikacija na voljo tudi za druge platforme nadgrajene realnosti.

Preoblikovanje raziskovalnih knjižnic

Paul Ayris, University College London, Velika Britanija. *Upravljanje krize: načini razvoja knjižničnih storitev v spreminjajočih se časih*.

Knjižnice lahko s sodelovanjem v konzorcijih učinkoviteje zagotavljajo elektronske vire. Potrebno je razmisliti o primernosti velikih pogodb (ang. *Big Deals*) z založniki in o morda primernejšem zagotavljanju virov v obliki nacionalnih licenc. Z inovacijami kot skupnimi storitvami lahko knjižnice delijo stroške in izboljšujejo ali zagotavljajo bolj raznolike storitve (primera [portal DART-Europe](#) za odprt dostop do doktorskih del ter drugih zaključnih del študija, izvajanje katalogizacije v oblaku v britanskih raziskovalnih in nacionalnih knjižnicah). Knjižnice morajo pridobivati sredstva iz dodatnih virov, na primer v okviru projektov. Razvoj je možen tudi s spremembo politik in pravnih okvirjev, pri katerih knjižnice aktivno sodelujejo (na primer direktiva o osirotelih delih oziroma o avtorskem pravu v Evropi). Ne glede na nove pristope k vzpostavljanju storitev bodo knjižnice še vedno morale zmanjševati stroške, zato morajo zelo podrobno spremljati porabo sredstev, da bodo utemeljeno sprejele ključne odločitve.

Esa-Pekka Keskitalo, National Library of Finland. *Enterprise Architecture: izkušnje v knjižničnem kontekstu*.

Arhitektura podjetja ([Enterprise Architecture](#), EA) je sklop principov, metod in modelov, ki se uporabljajo v izgradnji ter izboljševanju poslovnih procesov organizacije ter informacijsko komunikacijske podpore (zaposleni, procesi, informacijski sistemi in infrastruktura). Nedavno sprejeti [finski zakon o nadzoru upravljanja podatkov](#) celotnemu javnemu sektorju narekuje izdelavo EA. Finske knjižnice, muzeji in arhivi so vzpostavili integriran EA, še posebej glede sistemov ter storitev, povezanih z National Digital Library Initiative. Finska nacionalna knjižnica je pripravila svoj EA. Delo z EA je pokazalo, da lahko finske knjižnice pomembno prispevajo k informacijsko komunikacijski infrastrukturi v javnem sektorju, še posebej s poznavanjem meta-

podatkov, ontologij, trajnih označevalnikov in normativne kontrole.

Chantal Keijsper, Leiden University Libraries, Nizozemska, in **Astrid Verheusen**, National Library of the Netherlands. *Bodoči voditelji knjižnic: iskanje dejavnikov uspešnosti.*

LIBER je leta 2011 v okviru mednarodnega programa razvoja voditeljstva začel z izobraževanjem bodočih knjižničnih voditeljev s poudarkom na pridobivanju znanj za vodenje organizacij v okolju z vedno hitrejšimi spremembami. Dveletnega programa se je udeležilo 16 udeležencev, ki v knjižnicah že zasedajo vodstvene položaje.

Antony Brewerton, University of Warwick, Velika Britanija. *Stiki z raziskovalci: študija primera Univerze v Warwicku.*

Raziskovalno okolje se spreminja, informacijske potrebe raziskovalcev se hitro razvijajo. Knjižnice morajo navezati intenzivnejše stike z raziskovalci in pridobiti dodatna znanja za podporo njihovim spremenjenim potrebam. Knjižnica univerze v Warwicku se z raziskovalci povezuje v svojih fizičnih in virtualnih prostorih. Pri tem uporablja priporočila SCONUL z naslovom *Marketing Library Services*. Poglobljene stike z raziskovalci vzdržuje predvsem oddelek knjižnice Academic Services Division. Spodbujajo izmenjavo izkušenj in povezovanje raziskovalcev ter zanje pripravljajo izobraževanja.

Heidi Kristin Olsen, Vestfold University College, Norveška. *Projektni knjižničar.*

Vloga knjižnic v raziskovalčevem iskanju informacij je postala majhna in se še zmanjšuje. Leta 2009 je knjižnica kolidža začela s študijo *Project Librarian*, da bi raziskala učinke stalne prisotnosti knjižničarja v raziskovalni skupini. Rezultati so pokazali pozitivne učinke na delo raziskovalcev in večji izkoristek knjižničnih storitev. Razvite so bile nove knjižnične storitve glede na zaznane potrebe raziskovalcev.

Raymond Bérard, Agence Bibliographique de l'Enseignement Supérieur, Francija. *Knjižnični informacijski sistemi naslednje generacije: nove priložnosti in grožnje.*

Funkcionalnosti knjižničnih informacijskih sistemov nove generacije na svetovnem spletu (na primer [OCLC WorldShare](#), [Ex Libris Alma](#), [Serials Solutions Intota](#), odprtokodni [Kuali OLE](#), [Koha s podporo BywaterSolutions](#), [Evergreen s podporo PTFS Europe](#)) so privlačne za knjižnice: lastni strežniki niso potrebni, delovni procesi so vzpos-

tavljeni, omogočeno je upravljanje vseh vrst virov (tiskanih in digitalnih), deljenje inovacij na platformah razvijalcev, prispevanje metapodatkov svetovni platformi ter uporaba metapodatkov iz oblaka. V prvem obdobju uporabe je težko pridobiti podatke o pomanjkljivostih sistemov nove generacije, ki zadevajo običajne dvome o rešitvah v oblaku (kje bodo naši podatki, kdo bo njihov lastnik, ali bodo knjižnice lahko prosto ponovno uporabile svoje podatke, kako zanesljiva je storitev), in druge, na primer dejstvo, da nobeden od teh sistemov še ni popolno delujoč, v nekaterih državah je varstvo osebnih podatkov zelo občutljivo področje ter lahko ovira sodelovanje knjižnic v teh sistemih, knjižnice se bodo morale odločiti za en knjižnični sistem za upravljanje vseh vrst gradiva, medtem ko so do sedaj posamezne komponente najemale ali kupile pri različnih proizvajalcih, kako prosto bo knjižnica lahko zamenjala ponudnika sistema. Nejasen je tudi vpliv na obstoječe nacionalne bibliografske sisteme: kdo bo potreboval nacionalno platformo pri obstoju svetovnega spletnega knjižničnega informacijskega sistema, kako naj se nacionalni bibliografski sistemi pripravijo na prehod, ali bodo še potrebni?

Simone Kortekaas, Utrecht University, Nizozemska. *Misliti nezamisljivo: knjižnica brez kataloga: razmislek o prihodnosti orodij za odkrivanje informacij.*

Do nedavno je Univerzitetna knjižnica uporabniške za iskanje tiskanih virov napotila na katalog Aleph WebOPAC in za iskanje elektronskih revij na v hiši zgrajen portal Omega. V zadnjih letih so se pojavila nova orodja za odkrivanje virov ([Primo](#), [Summon](#)), vedno več uporabnikov do naročniških revij pride prek Google Scholarja. Intenzivneje tudi uporabljajo naročniške zbirke, na primer Web of Science in Scopus. Statistike so pokazale zmanjševanje uporabe knjižničnega kataloga Aleph WebOPAC in portala Omega ter naraščanje uporabe licenčnih revij, zato se je knjižnica odločila za razmislek o prihodnosti orodij za odkrivanje virov. Namesto obstoječih tržnih rešitev so se odločili za pogled s stališča uporabnikov – slednji so dejavni na svetovnem spletu in uporabljajo Google ali njemu podobne rešitve. Zakaj bi si knjižnica prizadevala uporabnike pritegniti nazaj h katalogu, kupila ali zgradila novo orodje za odkrivanje virov? Univerzitetna knjižnica univerze v Utrechtu se je odločila, da bo odkrivanje virov prepustila organizacijam, ki so najbolj usposobljene za to dejavnost, sama pa se bo osredotočila na

zagotavljanje vsebin. Ugotavljajo, da bo za specialne zbirke in produkcijo raziskovalcev metapodatke potrebno shranjevati v okviru nacionalnih ter mednarodnih pobud in nekaj časa še obdržati del javno dostopnega kataloga.

Ellen Collins in **Michael Jubb**, Research Information Network, Velika Britanija. *Podpora boljšemu prenosu znanja: ravnanje z informacijami v partnerskem raziskovanju.*

Kakšno podporo naj knjižnice nudijo raziskovalnim projektom, v katerih poleg raziskovalcev matične organizacije sodelujejo partnerji iz javnega ali zasebnega sektorja? Nedavne raziskave so pokazale drugačno informacijsko obnašanje raziskovalcev zunaj akademskega sveta. Ravnanje z informacijami v projektu s partnerji različne provenience ni tako učinkovito, kot bi lahko bilo, priložnosti za čim boljši izkoristek rezultatov dela niso izkoriščene. Knjižničarji bi lahko pomagali izboljšati upravljanje informacij v obeh skupinah raziskovalcev, vendar morajo postati zaupanja vredni partnerji v raziskovalnem procesu. Podrobnosti so na voljo v poročilu [*Information handling in collaborative research: an exploration of five case studies*](#).

Caren Milloy, JISC Collections, in **Gabriel Egan**, Loughborough University, Velika Britanija. *JISC eCollections: vsebina v lasti skupnosti.*

Osnovna naloga JISC Collections je zagotavljanje dostopa do akademskih vsebin za britanske visokošolske zavode. Zakupljeni elektronski viri so bili raziskovalcem tipično dostopni prek spletnih strani založnikov, za kar je v nekaj primerih JISC moral plačati letni prispevek in imel le omejen nadzor, zato je za tekoči ter arhivski dostop do licenčnih vsebin različnih založnikov razvil portal [*JISC eCollections*](#), ki vsebuje platforme JISC Historic Books, JISC Journal Archives in JISC MediaHub. Združevanje vsebin je poenostavilo uporabo virov v poučevanju in študiju ter administrativno upravljanje vsebin.

Nadaljnji razvoj treh platform usmerjajo tri svetovalna telesa, sestavljena iz knjižničarjev, učiteljev in raziskovalcev. Ena od aktivnosti, ki so jih predlagali, je sodelovanje v mednarodni pobudi za popravke besedil, generiranih s pomočjo OCR, ki spremljajo slike digitaliziranih knjig.

Bas Savenije, National Library of the Netherlands. *Združitev nacionalne knjižnice in nacionalnih arhivov.*

Decembra 2011 je nizozemski minister za izobraževanje, kulturo in znanost sprejel odločitev o združitvi nacionalne knjižnice ter nacionalnih arhivov. Integracija je logično nadaljevanje obsežnega sodelovanja in temelji na njem. Nova organizacija bo z delom začela 1. julija 2013. V »dobi papirja« tovrstna združevanja niso bila pogosta, predvsem zaradi različnih načinov hranjenja in klasifikacije. V digitalni dobi so razlike precej manjše, postopki digitalnega hranjenja in klasifikacije so bolj ali manj enaki.

Mateja Komel Snoj
Narodna in univerzitetna knjižnica
in

Mojca Kotar (tudi fotografije)
Univerza v Ljubljani, Univerzitetna služba za knjižnično dejavnost

3. 9. 2012

[Creative Commons Priznanje avtorstva 2.5 Slovenija](#)

26

VIRI

Mobilising the knowledge economy for Europe: LIBER 41st Annual Conference, Tartu, 27–30 June 2012: conference programme. Tartu: Tartu University Press, 2012.

Predstavitve predavanj v okviru delavnic in konference ter posterji. Pridobljeno 5. 7. 2012 s spletne strani http://www.utlib.ee/liber2012/index.php?id=prog_main.

Schrimpf, S. 2012. Role for libraries in data curation & preservation: a result of ODE WP 4 »Data enters scholarly communication«. V: *Mobilising the knowledge economy for Europe: LIBER 41st Annual Conference, Tartu, 27–30 June 2012*. Pridobljeno 5. 7. 2012 s spletne strani http://www.utlib.ee/liber2012/presentations/k/ODEworkshop_Struve2.pptx.

Iz Mestne knjižnice Ljubljana v Stolp znanja

Različni študijski in delovni obiski, izmenjave ter posvetovanja so v okviru združene Evrope in globaliziranega sveta postali redni spremljevalci poklicnega in strokovnega razvoja posameznikov v različnih strokah. Tudi v knjižničarski.

Slika 1: Linz Wissensturm

(vir: http://141.20.126.79/gallery_neu/view_album.php?set_albumName=Gegenwart)

Kam, kako in zakaj?

V Centru za vseživljenjsko učenje v Mestni knjižnici Ljubljana (CVŽU MKL) smo okviru programa Vseživljenjsko učenje, podprogram Grundtvig obiski in izmenjave, za financiranje uspešno prijavi individualni delovni obisk oz. izmenjavo v Wissensturm, Linz. Wissensturm ali slovensko Stolp znanja pod eno streho združuje štiri vsebinsko različne organizacijske enote: Mestno knjižnico Linz z 10-imi podružnicami, Lernzentrum LeWis - učni center, nekakšno središče za samostojno učenje, največjo ljudsko univerzo

(Volkshochschule) v Avstriji ter Medijsko delavnico (Medienwerkstatt). Wissensturm je institucija, kjer uporabnikom že ponujajo spletno izposojeno e-knjig, samodejno spletno zbiranje prijav na izobraževanja, v okviru medijske delavnice produkcijo radijskih in televizijskih oddaj, in pripravo videopredavanj, RFID izposojeno in sobotno odprtost knjižnice brez knjižničarja, najrazličnejše izobraževalne programe za različne ciljne skupine uporabnikov ipd. Dvomesečni obisk bo organizacijsko gledano obsegal delo v vsaki od zgoraj navedenih organizacijskih enot, vsebinsko gledano pa spoznavanje celotnega t. i. andragskega cikla – vse faze od ugotavljanja potreb, planiranja, programiranja, neposredne priprave in organizacije, do izvajanja in evalvacije izobraževalnih dejavnosti ter tudi opazovanje in aktivno vključevanje v druge delovne procese.

V okviru obiska so predvideni tudi obiski zunanjih organizacij, ki smo jih izbrali v sodelovanju z organizacijo gostiteljico. Predvideni so tako obiski ARS Electronica centera, integracijske pisarne v Linzu (Integrationsbüro der Stadt Linz) in zgornjeavstrijske deželne knjižnice (Oberösterreich Landesbibliothek). V skladu s cilji in predvideno dinamiko dela načrtujemo vsake dva delovna tedna dela v organizaciji gostiteljici en obisk zunanje izobraževalne organizacije.

Kaj pa priprava?

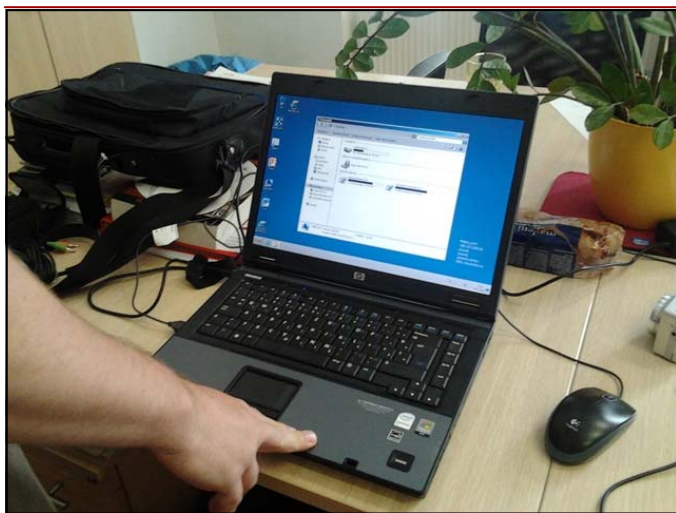
Prvi delovni dan v organizaciji gostiteljici v okviru obiska bo 13. avgust 2012. Do takrat pa nas čaka še nekaj priprav. V vmesnem času tako v

27

Sliki 2 in 3: Zbiranje in razvrščanje promocijskega gradiva

MKL iz različnih služb, knjižnic in oddelkov tuhtamo in zbiramo vprašanja na katera bi radi dobili odgovore na študijskem obisku. Pripravljamo tehnično opremo, delovna gradiva in promocijski material za s sabo. Brskamo in tehtamo različne možnosti o tem, kje začeti ustvarjati blog, ki bo namenjen poroč-

Slika 4: S seboj je treba vzeti še računalnik, fotoaparat, kamero, miško, rezervne baterije ipd.

nju o dogajanju na študijskem obisku, nabiramo promocijski material o Sloveniji pa zagotovo bi

se našlo še kaj kar paše v ovir priprave na delovno izmenjavo.

Obiski in izmenjave so namenjeni izmenjavi izkušenj, idej, primerov dobre in primerov slabe prakse, vzpostavljanju novih poznanstev in partnerstev, ne samo za organizacije in posameznike, ki so v obisk neposredno vključeni, ampak tudi širši strokovni in laični javnosti, zato več o samem dogajanju na obisku v eni od prihodnjih številčk Knjižničarskih novic ali na blogu <http://mkl-stolpznanja.blogspot.co.at/2012/08/strokovno.html>.

Simona Šinko

Center za vseživljenjsko učenje v
Mestni knjižnici Ljubljana
simona.sinko@mklj.si

KNJIŽNIČAR JE BIL TUDI ...

Batgirl

V naši novorojeni rubriki, ki predstavlja zanimive knjižničarje in knjižničarke, se nikakor ne bomo omejevali zgolj na fizični svet oz. svet, ki vključeval ne bi tudi **fikcijo, literaturo in domišljijjskih likov**. Veliko je namreč knjižničarjev v svetu umetnosti in izdelkih popularne kulture. Ti nam ponudijo zanimiv vpogled v to, kako se knjižničarstvo dojema s strani ustvarjalcev kulture trenda, ki želi ugajati in prodati, hkrati pa nam omogoča nek temelj za pretres klasičnih stereotipov, vezanih na naš poklic. V vsakem primeru gre za poglavja, ki jih ne smemo in ne želimo izpustiti.

28

Začenjamo z opozorilom na članek v reviji *The Reference Librarian* (št. 78, 2002) z naslovom **Jungian/Myers-Briggs Personality Types of Librarians in films**, kjer se avtorica *Jeanine Williamson* ukvarja z zelo podrobno psihoanalizo knjižničarjev v filmu. V analizo

vzame kar 28 filmov in najde izjemno zanimive primere tako negativne kot tudi pozitivne stereotipizacije. Takoj naslednji članek pa se ukvarja predvsem s pojavami knjižničarjev kot **stripovskih junakov**. Če se med temi lahko spomnite *Ruperta Gilesa*, ki je nastopal kot šolski knjižničar v tv seriji in stripih *Izganjalka vampirjev* (*Buffy, the vampire slayer*) in *Lare*, matere slavnega *Supermana*, ki ima na planetu Krypton knjižničarski poklic skrbnice osrednjih podatkovnih centrov, repozitorijev Kryptonske zgodovine in znanosti, potem vsekakor poznate tudi ime **Barbare Gordon**. Oziroma njeno »partizansko« ime – **Batgirl**.

Batgirl se je v stripovskem svetu prvič pojavila januarja **1967** (*The million dollar debut of batgirl*) in do danes je živela tako v epizodnih vlogah ob Batmanu kot tudi kot junakinja svojega stripa. V vlogi Batgirl se je prei-

Slika 1: Batgirl (avtor slike: adamthelibrarian (Adam Burke), vir: www.flickr.com/photos/adamthelibrarian/6806800199/)

zkusilo kar nekaj junakinj, a vsi se strinjajo, da je bila prav **Barbara Gordon tista nepresegljiva, prava Batgirl** in zato je še danes močno živa v svetu stripov, mogoče bolj kot kdajkoli. Tudi v filmu se je Batgirl pojavila, odigrala jo je *Alicia Silverstone* leta 1997, v dokaj spodletelem filmu *Batman in Robin*. Vsekakor pa je bil filmski lik Batgirl izjemno močan odmik od stripovskega, ki nas bo v resnici zanimal.

Batgirl je Barbara Gordon, hči policijskega komisarja iz Gotham Cityja, Jamesa Gordona. In Barbara Gordon ni običajna knjižničarka, temveč je **vodja Splošne knjižnice Gotham Cityja in ima doktorat iz knjižničarske stroke**. V stripu lahko opazimo, kako svoji odgovorni funkciji navkljub **pospravlja knjige na polico in dela pri izposojevalnem pultu**. In, če privzamemo, da bi lahko o Gothamu govorili kot stripovskemu korelatu New York Cityja, potem so avtorji stripa Barbari Gordon dali zares pomenljivo vlogo, saj vodi in dela v eni največjih splošnih knjižnic, kar jih je. In od vseh možnosti, ki so jih avtorji imeli, so ji dali natanko to vlogo.

Seveda ne bo težav z ugotavljanjem, kako je Barbara izgledala: **nosila je očala, lase je skrbno spela v figo in oblekla se je v tradicionalno, konzervativno obleko**. Vendar pa tega stereotipa nikakor ne gre napasti na prvo žogo, saj je treba vedeti, da gre za logično potezo: vsi superheroji so se takrat trudili, da jih ne bi odkrili – niti sovražniki, niti statisti v zgodbi niti prijatelji ali družino. V tem primeru je torej logično, da Barbara ni hotela izstopati in v tem smislu ji je seveda s to nevpadljivo podobo uspelo. Teksti o izgledu knjižničarke Batgirl gredo v dve smeri razlage tega, zakaj pravzaprav sploh je Batgirl »čez dan« knjižničarka, zakaj je njen alter-ego knjižničarka: prvič zato, ker je bilo knjižničarstvo takrat dobro sprejet poklic za (neporočena) mlada dekleta in drugič zato, ker je vloga Barbare Gordon kot (relativno nevidne) knjižničarke, izjemno dober kontrast prave in resnično raz-

burljive naloge, ki jo Barbara Gordon kot Batgirl opravlja ponoči.

V podporo tej slednji tezi je nemara najbolj očitno prav dejstvo, da je Batgirl poklic knjižničarke opustila, dali pa so ji bolj pomembno delovno mesto (Kongres ZDA). Kakorkoli že, Batgirl je imela svoje vzpone in padce, najbolj klavrno je končala leta 1988, ko jo je veliki nasprotnik Batmana *Joker* ustrelil z neposredne bližine. S tem je bilo takrat jasno, da je njene vloge kot Batgirl konec. A temu ni bilo tako. Ostala je paraplegik in kota taka je privzela nov lik v boju proti zlu in kriminalu – tako smo jo lahko spremljali pod imenom *Oracle*. Tu je zares **s pridom izkoristila vse svoje informacijsko znanje in zato se lik Oracle pravzaprav dojema kot prvi pravi lik stripovske junakinje, katere največja moč je njeno knjižničarsko poznavanje ustroja informacijskih virov**. Oracle je tista, ki nastopa kot informacijska boginja v boju proti kriminalu (ta stavek najdete v enem izmed člankov, ki so navedeni spodaj) in tudi sama nekje v 1994 kot Oracle prizna, da je sedaj v tem boju mnogo bolj uspešna kot je bila prej, v vlogi Batgirl.

V nadaljevanju so lik Batgirl zavzela tudi druga dekleta, a očitno so klici po edini pravi Batgirl zalegli, saj je od septembra 2011 tu zopet Barbara Gordon. Povratek so naredili tako, da so ji napravili eksperimentalni kirurški poseg, ki ji je povrnil hojo in tako se je lahko vrnila v kostum Batgirl. In kot taka že od takrat **sodi med najbolj prodajane mesečne stripe v Severni Ameriki**.

V tem smislu je tudi naš ceh lahko vesel, da je **knjižničarska izobrazba in poklic pomemben del izgradnje enega najuspešnejših likov v stripovski kulturi**. Barbara Gordon tako v vlogi Batgirl kot v vlogi Oracle naredi precej pozitivne promocije za delo v knjižnici in izobrazbo na področju informacijske pismenosti. Nekateri so do te vloge sicer kritični, drugi so bolj prizanesljivi. V vsakem primeru je lepo videti, kakšno podobo nosijo knjižničarji v popularni kulturi. Tam vsekakor nič ni prepuščeno naključju: stripi, filmi, knjige – povsod, kjer bi na tem teritoriju našli knjižničarja, ga tam najdemo zato, ker je nekdo tako hotel. In ravno zato je zanimivo raziskovati, zakaj ravno tam in zakaj ravno na takšen način. Če boste torej imeli priložnost v roke vzeti kako staro izdajo Batgirl, to le storite, nam pa sporočite, kako se vam zdi.

Tomaž Bešter

Narodna in univerzitetna knjižnica

Informacije o Batgirl so povzete iz naslednjih virov: Jeanine Williams: *Jungian/Myers-Briggs Personality types of librarians in films* (The Reference Librarian, št. 78, 2002, str. 47-59); Abigail Luthmann: *Librarians, professionalism and image: stereotype and reality* (Library Review, vol. 56, no. 9, 2007); *Librarians + Stereotypes: a blog about the two*, dostopno na <http://librariotypes.wordpress.com/>; Doug Highsmith: *The Long, Strange Trip of Barbara Gordon: Images of librarians in Comic books* (The Reference Librarian, št. 78, 2002, str. 61-83); *Barbara Gordon*, geslo na Wikipedia, dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/Barbara_Gordon; *Batgirl*, geslo na Wikipedia, dostopno na <http://en.wikipedia.org/wiki/Batgirl> (vsi spletni viri uporabljeni 8. 6. 2012).

Osnovna šola za ate in mame

Gospa Tanja Trebežnik Sambolec je po rodu Pirančanka, ki trenutno živi in dela v Ljubljani, a se v Piran neizmerno rada vrača. Rodila se 24. aprila in odraščala v varnem zavetju dveh skrbnih žensk, mame in starejše sestre. Kot otrok je bila Tanja po besedah svoje sestre zelo samostojna. Osnovno šolo in gimnazijo je končala v Piranu. Nato se je vpisala na Pedagoško fakulteto v Kopru. Po diplomu je šolanje nadaljevala na Filozofski fakulteti, smer pedagogika. Odločila se je za domsko pedagogiko, ker jo je problematika otrok, ki so v otroštvu ranjeni zaradi pomanjkanja ljubezni in varnosti, nekako povezala z usodo njene mame, ki je kot otrok tudi živela v zavodu. V Ljubljani si je ustvarila svojo družino. Do letos je delala v šolstvu, zdaj pa je samostojna podjetnica. Že prej je ob delu vodila tečaje retorike in na raznih delavnicah ljudi učila, kako obvladati stres in kako postati srečni in uspešni. Je avtorica knjige **Osnovna šola za ate in mame**. Zdaj je glavna varuhinja otrok v zasebnem varstvu. Ob njenem zadnjem obisku v Piranu sem Tanjo prosila, da mi odgovori na nekaj vprašanj, kar je rade volje storila. Tukaj si lahko preberete, o čem sva se pogovarjali.

30 Gospa Tanja Trebežnik, vi ste odraščali v Piranu, kjer ste tudi hodili v vrtec. Kako se danes, kot izkušena pedagoginja, spominjate tedanjih vzgojnih metod?

Morda sem imela srečo, a na vrtec, ki sem ga obiskovala, imam samo lepe spomine. Veliko smo se igrali na skromnem travniku. Sicer ne vem, koliko trave je bilo, a kopali smo po njem s palčkami, kamenjem in drugimi priročnimi stvarmi, ki smo jih našli tam. Za Pirančane je travnik vendarle razkošje, saj na poti v

vrtec in v mestu ni bilo travnikov. Vzgojiteljice so nam dovolile izvirnost in kreativnost v naših igrah. Poleg tega smo imeli oder, pogosto smo nastopali, igrali in peli. Še se spominjam plesno gibalne pesmice *Barčica po morju plava*. Sedeli smo v parih, se dotikali s stopali in rokami in uprizarjali gibanje barčice na morju. Menim, da so me, pa ne samo mene, tudi vse ostale vrstnike, tedanje vzgojiteljice dobro pripravile na šolo. Tudi vzgojne metode so se mi zdele ustrezne. Poznali smo pravila in se jih držali brez večjih težav, kljub temu, da nas je bilo veliko, po mojem, mnogo več kot so današnji normativi. Saj je bilo vpisanih v prvi razred za štiri paralelke otrok. Imeli smo dvoizmenski pouk.

Doma ste veliko pomagali v gospodinjstvu. Povejte nam prosim kaj o tem in primerjajte svoje otroštvo v Piranu z otroštvom vaših otrok v Ljubljani!

Mama in sestra sta me vključevali v gospodinjstva dela glede na moje sposobnosti in spretnosti. Nalagali sta mi toliko, kolikor sem želela in malo več, da sem imela občutek, da je moje delo oz. moj prispevek k družini pomemben. Kasneje nisem imela težav, ko mi je mama naložila kakšno delo po prihodu iz šole. Za vse te izkušnje sem ji hvaležna, saj me je znala pridobiti za gospodinjstva dela, da sem jih opravljala z lahkoto in brez odpora.

Likanje v mojem otroštvu ni bilo tako lahko opravilo. Likalnik je bil na električno a kljub temu se s težo oz. lahkoto današnjih likalnikov ne more kosati. Za brisanje nosu in drugih umazanij smo tedaj imeli robce, ki so bili različnih barv, vzorcev in velikosti. Ko je mama likala, sem sedela na

drugi strani mize in jo opazovala pri delu. Ves čas sem ji hotela pomagati. Da bi me bolj varno vključila v svoje delo, mi je kupila otroški likalnik. Ta je bil, za razliko od današnjih, velikemu zelo podoben. Les in kovina. Spodnja plošča je bila iz kovine. Prislonila sem jo na pravi likalnik, plošča se je segrela in z njim sem lahko likala robce. Kakšno navdušenje. Moji robci so bili lepo zlikani. Ponosna sem bila na svoje delo. Nekoč pa je na obisk prišla mami na babica, moja prababica. Bila je aktivna devetdesetletnica, a kožo na obrazu je imela nagubano. Nikakor nisem razumela, zakaj mi ne dovoli, da ji s svojim super likalnikom ne poravnam kože na obrazu.

Neprecenljive izkušnje sem prenesla na svoje otroke in jih skušala vključevati v delo doma. V nobeno delo jih nisem silila, a sem izkoristila tisti čas otroštva, ko je otrokom delo odraslih zelo zanimivo in pomembno. Sami so se ponudili, da mi pomagajo in tako so dobili krpo in z menoj počistili okna ali pomili oz. pobrisali posodo. Po takem delu so dobili občutek pomembnosti, da so s svojim delom prispevali v dobro družine. Pomoč v gospodinjstvu je z njihovo rastjo spreminjala svojo moč. Z možem sva ponosna starša treh izjemnih sinov.

Osnovno šolo in gimnazijo ste končali v Piranu. V Ljubljani ste študirali domsko vzgojo. Kako to, da ste se odločili za to smer študija? Ste že prej vedeli, na kakšno poklicno pot se boste podali?

Po končani Pedagoški akademiji sem se želela vpisati na psihologijo a so tisto leto spremenili pogoje in nisem mogla nadaljevati študija na psihologiji. Možnost je

ostala na pedagogiki. Odprte so bile tri smeri pedagogike: šolska, andragoška in domska. Vse smeri so imele enak naziv - profesor pedagogike. Vedno so me zanimali ljudje s težavami na osebno-stnem področju. Mama je zgodnje otroštvo preživela v zavodu, ki se danes imenuje Mladinski dom Malči Beličeve, tedaj pa je bil to zavod za zapuščene otroke oz. za otroke, ki jih mame niso mogle imeti pri sebi. Ta leta so jo zaznamovale za vse življenje. V občutljivem najzgodnejšem obdobju ji je primanjkovalo ljubezni in pozornosti. Ta občutek jo je spremljal vse življenje. Nama s sestro je dala vso ljubezen a ves čas je imela občutek, da je ne prejme. V svoji duši je ostala otrok, ki ji je primanjkovalo ljubezni. Tako sem lažje razumela in sprejela nesprejemljiva vedenja otrok. Osebnostno ranjeni otroci lahko postanejo problematični in jih okolica ne sprejme. Tako se vrtijo v svojem začaranem krogu.

Imate tri sinove. Kako ste jih vzgajali?

Vsaka nosečnost mi je pomenila vrhunec sreče. Vsak od njih je za naju z možem najlepše darilo. Od prvega trenutka kar vem zanje, jih ljubim in tako bo do poslednjega diha. Vzgojo bom težko na kratko razložila. Najprej ljubezen, toplina in varnost. Nato zaupanje in vera. Naj to zadnje malce bolj pojasnim. Zaupam svojemu otroku, da bo ravnal dobro in prav in ves čas neomajno verjamem vanj. Tudi ko ima težave, mu na tak način stojim ob strani. Otrokom sem pustila v odraščanju veliko svobode. Kaj mislim s tem? Ko so se učili hoditi, sem jim pustila, da svet raziskujejo po svoje. Bila sem jim vedno za petami a nisem prekinjala njihove igre z neprestano skrbjo, da bi si kaj naredili. Zaupala sem jim. Poleg tega sem skušala gledati skozi njihove oči na dožemanje sveta. Ko sva z možem najinega drugega dojenčka kopala in se z njm

ukvarjala, je starejši štiriletnik potresel po celi kuhinji puder za otroke. Ko sem se obrnila, sem zagledala belo kuhinjo in štiriletnika, ki je že skušal to popraviti. Popolnoma umirjeno sem ga vprašala, kaj se je zgodilo. Povedal je, da je hotel prinesiti puder za bratca, ker je vedel, da ga po kopanju popudramo. Možu sem prepustila dojenčka, s starejšim pa sva razmislila, kako naj to pospraviva. Sam je predlagal, da to posesava. Skupaj sva se lotila dela. Ker sem pogledala njegovo ravnanje skozi njegovo perspektivo, sem videla, da je želel le pomagati in se dejavno vključiti v delo. Sin naju je tako opozoril in nama na tak način povedal, da je tudi on tam. Kadarkoli je dobro stvari pogledati skozi druge zorne kote in šele nato ukrepati.

Otrok je neobremenjeno vztrajen, neobremenjeno močan in odločen. On nima izkušnje, da nečesa ne more oz. ne zmore. Zame je to čista vztrajnost, čista moč in energija, ki ni obremenjena z omejenostjo sveta odraslih. Vedno občudujem to pri otrocih v zgodnjem obdobju, a se v letih odraščanja spreminja v neodločnost, trmo, ihto, pasivnost in nemoč. Pri tem je pomembno to: kadar otroška vztrajnost trči v vztrajnost odraslega, je naloga odraslega, da presodi, kdaj ne sme popustiti otroški vztrajnosti. Odrasli mora mirno kot kamen vztrajati dlje. Otrok se tako nauči, da je starš oz. vzgojitelj, učitelj močan in nepopustljiv. Tako ravnanje daje otroku hkrati varnost in oporo.

Morda lahko omenim še eno pomembno dejstvo. V vzgoji otrok sva z možem ravnala enotno in odločno. Kar je rekel ali storil mož je bilo enako, kot bi storila jaz. Včasih sva imela tudi različne poglede na nek dogodek, a se o tem pred otrokom nisva pogovarjala.

Veliko časa ste delali v šolstvu. Lahko poveste kaj o tem, kakšni so današnji otroci? Kakšne pa so prednosti in pomanjkljivosti današnjega šolstva?

Mislim, da je to tema, o kateri bi lahko govorili več ur brez prestopka. V šolstvu sem delala 28 let in dosegla vse, kar se da doseči. Veliko lepih spominov nosim v sebi na ta čas. Današnji otroci so odraz današnjega časa. Življenje hitro teče, staršem se nenehno mudi in priganjajo svoje otroke, naj pohitijo, ko bi se oni še radi igrali. Če niso dovolj hitri za merila staršev, jih le ti okregajo in na otroke začno deževati negativne besede. Jeza sodobnih mladih staršev je po mojem mnenju nepotrebna. Vidim veliko prednosti, sodoben pouk, veliko didaktičnih pripomočkov, sprejemanje različnih mnenj in pedagoških smeri samo bogati naše šolstvo. Za pomanjkljivost pa bom omenila vse preveliko birokratizacijo pedagoškega dela. Samo za minuto učiteljevega dela bi lahko napisala doktorsko disertacijo o množici misli, kretenj, gibanj, pogledov, dajanj in interakcij z učenci. Kaj vse lahko sporočimo v eni sami minuti? Vsega se pač ne da ubesediti. Morda bi veljalo učiteljem spet zaupati, da svoje delo opravljajo strokovno in profesionalno. Vedno pa ostanemo ljudje.

Vedno ste se veliko izobraževali. Kaj vas je k temu gnalo? Kje vse ste izpopolnjevali svoje znanje?

Kaj me je gnalo? Mislim, da me je gnalo navdušenje. Imela sem možnost izobraževati se na področjih, ki so me veselila. Kmalu sem sama postala predavatelj in predajala znanje naprej drugim učiteljem.

Zdaj izobražujete in pomagate odraslim, posameznikom in družinam, pri osebni rasti. Imate svojo spletno stran, na kateri ponujate pomoč pri

osebni rasti oziroma delavnice na to temo. Vodite tudi tečaje retorike. Povejte nam prosim kaj o teh svojih dejavnostih!

Znanje, ki sem si ga pridobila skozi izkušnje, knjige in tečaje, mi je odprlo še druga obzorja. Nič ni dokončno, vse se spreminja in krog izmenjave je nenehen. Spoznala sem moč, odločnost in vztrajnost, ki jo ima vsak izmed nas, pogosto pa so zavite v več plasti in nekje že težko prepoznavne. Življenjske resnice, ki jih predajam, so stare tisočletja. Motivacijski treningi dvignejo nivo pripravljenosti za delo, s komunikacijskimi tehnikami in uporabo pozitivnih besed ter treningom uspešnega vodenja odpiramo vrata na pot osebne in poslovne uspešnosti. A vedno se držim načela, ki je star hindujski pregovor: ko je učenec pripravljen, pride učitelj.

Kakšen je vaš življenjski moto?

Ohrani sonce v svojem srcu. Sonce daje svetlobo in toploto. Če svetlobo in toploto nosimo v srcu, ohranjamo optimizem in ljubezen. Kar nosimo v srcu lahko dajemo. Imaš v srcu ljubezen, jo lahko daješ, imaš toploto jo lahko nudiš, imaš jezo, jo lahko daješ, imaš v srcu sovraštvo, ga ravno tako lahko razdajaš.

Vam vedno uspeva pozitivno razmišljati? Ampak človek ima vendar tudi svoje senčne plati! Kaj naj z njimi?

Najprej se moramo naučiti zaznati senčne misli. Senčne misli nas obhajajo nenehno, odvisno od vzgoje in okolja, v katerem smo. Ko nam to uspe, sledi naslednji korak, to je trening misli. Na tedenskih srečanjih analiziramo misli in moč besed s katerimi krepiamo pozitivne misli.

Slovenci smo nagnjeni k uporabi negativnih besed. O tem več pišem v svoji knjigi Osnovna šola za ate in mame. V enem od ameriških filmov je bilo izgovorjeno: We did not win - in slovenski prevod: smo izgubili. Besedi zmaga in izguba sta diametralni. Ena optimistična druga pesimistična. Drugi primer se dotika osebnosti: »Be focused« in slovenski prevod: ne bodi raztresen. Imamo čudovit izraz v slovenščini, ki nadomesti be focused, na primer bodi osredotočen ali koncentriraj se. Uporaba pozitivnih besed in afirmacij je preizkušena metoda uspešnosti že več desetletij.

Kako naj človek bogati svojo ustvarjalnost, sposobnost domišljije?

Človek je v svojem bistvu ustvarjalen in domišljija nas je izoblikovala v to, kar smo. Žal je danes okoli nas vse preveč stvari, ki zavirajo razvoj domišljije in ustvarjalnosti. Otroci povečini čakajo na navodila. Pustijo se voditi oz. so brez lastne ustvarjalne moči. Smejo se igrati samo z določenimi igračami. Vse preveč omejitev je na njihovi razvojni poti. Nekoč sem opazovala brancine ob piranski obali, ki so po neurju ušli iz ribogojnice na svobodo. Obnašanje teh brancinov je bilo drugačno od prstoživečih. Ti so se nahajali tik pod gladino morja in ob zidu. Njihovo gibanje je bilo skoraj statično. Hranila sem jih s školjkami, kar z obale. Kljub temu sem optimistična in menim, da je človeški um izjemno razvit in ustvarjalen. Občudujem mnoge, ki ustvarjajo ročne spretnosti in jih ponujajo na raznih sejmihi in spletnih straneh. To je pravi ustvarjalni duh, ki ždi v vsakem izmed nas. Nekega dne se sam od sebe, morda po hudi bolezni ali trpljenju, kar naenkrat prebudi. Ustvarijo unikatne izdelke, ki so neprecenljivi.

Napisali ste knjigo o vzgoji. Zdaj ste tudi varuhinja v podjetju Varstvo otrok Brihta. Kaj se vam zdi najpomembnejše pri vzgoji otrok?

Težko se odločim, kaj mi je najpomembnejše. Um majhnega otroka je kot najbolj vpojna spužva. Vsrkava vsako sugestijo, tako pozitivno kot negativno - čeprav mislimo, da še ne razume. V otroški um vnašam najboljše: jasne, močne in izključno samo pozitivne sugestije. Na pozitivne sugestije se enoletniki hitreje odzivajo, kot pa desetletniki ali še starejši. Tudi staršem svetujem o tem, kako naj spodbujajo svojega otroka, kako naj se z njim in ob njem pogovarjajo. Vsak otrok je edinstven.

Načrtujete tudi delavnice ročnih spretnosti. Zakaj se vam zdijo ročne spretnosti tako pomembne?

Delavnice ročnih spretnosti so v tem času slabše obiskane. Takoj ko se prijavi vsaj 5 kandidatov, organiziramo delavnico. To so klekljanje, kvačkanje, ročno pletenje.

Boste zdaj, ko sta z možem postala stara starša, napisali tudi priročnik za dedke in babice?

Mislim, da bom kmalu imela dovolj materiala, da se lotim tudi tega.

Gospa Tanja, hvala vam za razgovor. Ostanite pozitivni še naprej!

Hvala tudi vam za čas, ki ste mi ga posvetili. Zaključila bom tako kot Martin Kojc v Učbeniku življenja: vse v življenju ima svoj smisel in cilj, tudi to ni bilo naključno.

pogovarjala se je
Špela Pahor

OBVESTILO AVTORJEM

Knjižničarske novice so informativni bilten, ki seznanja slovenske knjižnične delavce s tekočimi dogajanji in novostmi v stroki. Objavlja strokovne članke, poročila s strokovnih posvetovanj, srečanj in sestankov, prispevke o pomembnih dogodkih in novostih v knjižnicah, prispevke o projektih, v katerih sodelujejo knjižnice, intervjuje, mnenja in ocene, spominske in podobne zapise, obvestila in razpise ter obvestila o prireditvah, posvetih in drugih strokovnih dogodkih.

Navodila za pripravo prispevkov

Jezik objavljenih prispevkov je praviloma slovenski, v skladu z odločitvijo uredništva, pa tudi angleški. Avtorji morajo uredništvu poslati jezikovno pravilno besedilo. Prejetih tekstov uredništvo ne lektorira. Avtor tudi v celoti odgovarja za vsebino prispevka. Avtorsko pravico do objavljenih prispevkov ima izdajatelj publikacije, avtor obdrži moralne avtorske pravice.

Naslov prispevka mora biti kratek in jasen, dopolni se lahko s podnaslovom. Pri poročilih s strokovnih posvetovanj in drugih srečanj naj bodo v naslovu/podnaslovu prispevka navedeni naslov posvetovanja oziroma srečanja ter kraj in datum dogodka.

Pod naslovom naj bo naveden avtor prispevka (oziroma avtorji), in sicer vedno v polni obliki (ime in priimek). Če je avtorjev več, naj sami določijo vrstni red imen avtorjev. Poleg imena avtorja je treba navesti tudi sedež ustanove, kjer je avtor prispevka zaposlen ali ime fakultete, če je študent, ter elektronski naslov avtorja. Tudi pri večjem številu piscev je treba pri vsakem posamezniku navesti vse zahtevane podatke. Pri citiranju virov naj avtorji upoštevajo navodila revije Knjižnica. Dolžina prispevka naj ne presega 20.000 znakov (vključno s presledki).

Prispevek lahko poleg teksta vsebuje tudi slike (preglednice, diagrame, fotografije ipd.). Vsaka slika naj ima zaporedno številko in naslov. Če avtor slik ne vključi v besedilo prispevka, naj bo v njem jasno označeno, katera slika sodi na določeno mesto v tekstu. Pri vsaki sliki je treba navesti tudi njeno avtorstvo (avtor je lahko pisec prispevka ali kdo drug). Pri portretni fotografiji je potrebno navesti tudi imena oseb v polni obliki (ime in priimek), in sicer z začetno navedbo "Od leve proti desni:... ". Avtor prispevka mora uredništvu predložiti pisne izjave oseb na portretni fotografiji, da se strinjajo z javno objavo fotografije v Knjižničarskih novicah. Slikovno gradivo lahko avtorji priložijo tudi v JPG ali PNG formatu.

Z oddajo prispevka uredništvu se šteje, da avtor soglaša z objavo svojega prispevka v tiskani in elektronski obliki Knjižničarskih novic.

Pošiljanje prispevkov

Prosimo, da članke in prispevke pošljete uredništvu publikacije v elektronski obliki, in sicer na naslov icb@nuk.uni-lj.si. Prispevkov ne honoriramo!

Uredništvo Knjižničarskih novic

ISSN 0353-9237

Izdala in založila: Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjaška 1, 1000 Ljubljana

Za knjižnico: Mateja Komel Snoj

Odgovorna urednica: Damjana Vovk (e-pošta: icb@nuk.uni-lj.si)

Uredniški odbor: Tomaž Bešter, Irena Kavčič, Daša Pokorn, mag. Darija Rozman

Fotografija na naslovnici: Matija Brumen

Naklada: 400 izvodov

Tisk: COLLEGIUM GRAPHICUM d.o.o. Ljubljana

Naročila in odpovedi tiskane in elektronske oblike Knjižničarskih novic: icb@nuk.uni-lj.si oz. tel. št. 01/2001-176

Naročnina za leto 2012: 50,00 EUR za tiskano obliko & 1 brezplačen dostop do elektronske oblike, 30,00 EUR za dostop do elektronske oblike

